

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Akciová společnost s jediným akcionářem
Joint Stock Company with a Sole Shareholder

Student:

Ivana Slížová

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Martina Krügerová, PhD.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání bakalářské práce

Student: **Ivana Slížová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Akciová společnost s jediným akcionářem**
Joint Stock Company with a Sole Shareholder

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretické vymezení akciové společnosti
 3. Akcionář a jeho právní postavení
 4. Orgány akciové společnosti
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

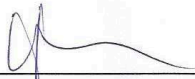
ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl.* 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 360 s. ISBN 80-7357-164-1.
DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost.* 2. vyd. Praha: ASPI, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7357-430-7.
ŠTENGLOVÁ, I. et al. *Obchodní zákoník. Komentář.* 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 1477 s. ISBN 978-80-7400-354-7.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martina Krügerová, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011
Datum odevzdání: 11.05.2012

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Čestné vyhlásenie

Prehlasujem, že som celú prácu vypracovala samostatne.

Dňa 11.5. 2012, Ostrava

.....

Ivana Slížová

Obsah

Čestné vyhlásenie	3
1 ÚVOD	5
2 TEORETICKÉ VYMEDZENIE AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI	7
2.1 Akciová spoločnosť – základná charakteristika	7
2.2 Založenie a vznik akciovej spoločnosti	8
2.3 Stanovy	11
2.4 Ustanovujúce valné zhromaždenie	12
2.5 Cenné papiere vydávané akciovou spoločnosťou.....	13
2.6 Zrušenie a zánik akciovej spoločnosti	17
3 AKCIONÁR A JEHO PRÁVNE POSTAVENIE	19
3.1 Práva a povinnosti akcionára	20
3.1.1 Základné práva akcionára.....	20
3.1.2 Povinnosti akcionára	24
3.2 Akciová spoločnosť s jediným akcionárom	28
3.3 Ručenie akcionára.....	29
3.4 Upisovanie akcií jediným akcionárom	30
4 ORGÁNY AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI	31
4.1 Valné zhromaždenie	33
4.2 Rozhodovanie jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia	35
4.3 Predstavenstvo akciovej spoločnosti	39
4.3.1 Výkon funkcie člena predstavenstva.....	39
4.3.2 Výkon pôsobnosti jediného spoločníka alebo akcionára	40
4.3.3 Postavenie členov predstavenstva	41
4.4 Dozorná rada.....	45
4.5 Zákon o obchodných korporáciách a jeho zmeny v akciovej spoločnosti	47
5 ZÁVER.....	50
Zoznam použitej literatúry	53
Zoznam skratiek	56

1 ÚVOD

Akciová spoločnosť má vo svete ako druh obchodnej spoločnosti dlhodobú tradíciu. V mnohých krajinách je pre svoj charakter a spôsob účasti na riadení najrozšírenejšou formou obchodnej spoločnosti pre podnikateľskú činnosť. Akciová spoločnosť môže byť založená a existovať ako spoločnosť viacčlenná alebo ako spoločnosť unipersonálna. Ako už samotný názov práce vypovedá, práca je zameraná práve na jednočlennú akciovú spoločnosť.

Cieľom tejto bakalárskej práce je vyzdvihnúť špecifiká akciovej spoločnosti s jediným akcionárom, a zároveň poukázať na základné zmeny v oblasti akciovej spoločnosti, ktoré prináša nový zákon o obchodných korporáciách s účinnosťou od 01. 01. 2014.

Pri spracovávaní tejto bakalárskej práce bude použitá vedecká metóda komparácie, syntézy a analýzy, ktoré sa navzájom v jednotlivých kapitolách tejto bakalárskej práce prelínajú.

Bakalárska práca bude členená do troch veľkých kapitol: teoretické vymedzenie akciovej spoločnosti, akcionár a jeho právne postavenie a orgány spoločnosti. Kapitoly sa ďalej budú členiť na menšie podkapitoly a podpodkapitoly, ktoré spolu navzájom súvisia.

Prvá časť bakalárskej práce je zameraná na základnú charakteristiku akciovej spoločnosti, popis založenia a vzniku akciovej spoločnosti, oboznámenie sa so základným dokumentom akciovej spoločnosti a to stanovami, tiež so zakladateľskou zmluvou a jej náležitosťami. Ďalej je v práci uvedená charakteristika jednotlivých základných cenných papierov vydávaných akciovou spoločnosťou, a v závere tejto kapitoly je popísané zrušenie a zánik akciovej spoločnosti.

Druhá časť práce sa zaoberá právnym postavením akcionára, jeho základnými i doplňujúcimi právami a povinnosťami, sú tu uvedené špecifiká jediného akcionára pri zakladaní akciovej spoločnosti. V závere druhej časti bakalárskej práce je objasnená problematika upisovania akcií jediným akcionárom.

Tretia časť tejto bakalárskej práce sa orientuje na základné orgány akciovej spoločnosti. V úvode tejto časti sú priblížené základné rozdiely medzi monistickým a dualistickým modelom organizačnej štruktúry akciovej spoločnosti. V jednotlivých podkapitolách budú bližšie charakterizované orgány akciovej spoločnosti. V závere tejto časti sú uvedené základné zmeny v akciovej spoločnosti, ktoré prináša nový zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách), ktorý nadobudne účinnosť 01.01. 2014.

Celá táto bakalárska práca je situovaná na český právny poriadok a je časovo orientovaná na súčasnú právnu úpravu, teda sú použité iba zdroje, ktoré súvisia s aktuálnou právnou úpravou, poprípade zdroje, na ktoré nemali zmeny v právnej úprave vplyv.

2 TEORETICKÉ VYMEDZENIE AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI

2.1 Akciová spoločnosť – základná charakteristika

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov [ďalej len „ObchZ“] vymedzuje akciovú spoločnosť ako spoločnosť, ktorej základný kapitál je rozvrhnutý na určitý počet akcií o určitej menovitej hodnote. Spoločnosť za porušenie svojich záväzkov zodpovedá celým svojím majetkom. Akcionár za záväzky spoločnosti neručí. Firma spoločnosti musí obsahovať označenie „akciová spoločnosť“ alebo skratku „akc.spol.“ alebo skratku „a.s.“ Považuje sa za klasickú kapitálovú spoločnosť. Výška základného kapitálu¹ akciovej spoločnosti musí zodpovedať súčtu výšky vkladov jednotlivých upisovateľov a súčasne i súčtu menovitých hodnôt všetkých akcií spoločnosti.[8]

Akciová spoločnosť je právnickou osobou [ďalej len „PO“]. Má teda spôsobilosť byť nositeľkou práv a povinností a súčasne vlastným jednaním tieto práva a povinnosti zakladať. Po svojom vzniku je akciová spoločnosť nezávislá na svojich zakladateľoch. Jej právna existencia nie je závislá na úmrtí či inom ukončení členstva niektorého spoločníka. Počas trvania akciovej spoločnosti akcionári neručia za jej záväzky, a to ani do výšky svojho nesplateného vkladu, ich imanie nie je ohrozené prípadným hospodárskym neúspechom. Podľa ObchZ ani spoločnosť neručí za záväzky svojich akcionárov. Zákonné ručenie akcionárov môže nastúpiť v prípade, že akciová spoločnosť zanikla po uskutočnení likvidácie. Potom akcionári ručia za záväzky zaniknutej spoločnosti do výšky svojho podielu na likvidačnom zostatku.[1]

Akcionári akciovej spoločnosti môžu mať na rozdiel od spoločníkov ostatných obchodných spoločností viac podielov na základnom kapitáli spoločnosti. Každá akcia predstavuje jeden podiel, preto má každý akcionár toľko podielov, koľko akcií vlastní.[8]

Obchodný zákonník pripúšťa založenie akciovej spoločnosti i za iným účelom ako podnikanie, čo však v praxi nie je moc časté. Spravidla sa však zakladá za účelom podnikania.

¹ Základný kapitál spoločnosti je peňažné vyjadrenie súhrnu peňažitých i nepeňažitých vkladov všetkých spoločníkov do základného kapitálu spoločnosti (ďalej len „vklad“). Musí byť vyjadrený v jednotkách českej meny. Spoločník sa zúčastní na základnom kapitáli vkladom. Základný kapitál je súčasťou vlastného kapitálu.

I keď je a.s. založená za iným účelom ako podnikanie, je povinná zapísať sa do obchodného registra.[4]

2.2 Založenie a vznik akciovej spoločnosti

Právna úprava a.s. pozná dva druhy spoločenských dokumentov pri zakladaní spoločnosti. Ak má spoločnosť dvoch a viac zakladateľov, zakladajú spoločnosť zakladateľskou zmluvou, v prípade, že je spoločnosť založená jediným zakladateľom, zakladateľskou listinou.[2]

Základný kapitál spoločnosti založenej s verejnou ponukou akcií musí predstavovať aspoň 20 000 000 Kč, ak nestanoví zvláštny právny predpis vyššiu čiastku. Základný kapitál spoločnosti založenej bez verejnej ponuky akcií musí predstavovať aspoň 2 000 000 Kč.[8]

Zakladateľská zmluva (zakladateľská listina) je zmluvným typom, ktorej obsahové náležitosti upravuje ObchZ. Sama o sebe obsahuje zakladateľská zmluva iba náležitosti nevyhnutné k založeniu spoločnosti. Na rozsah spoločenskej zmluvy, tak ako ju poznajú ostatné obchodné spoločnosti, ju dopĺňujú stanovy, ktoré sú jej súčasťou.[1]

Zakladateľská zmluva alebo zakladateľská listina musí podľa §163 ObchZ obsahovať:

- a) *„firmu, sídlo a predmet podnikania,*
- b) *navrhovaný základný kapitál,*
- c) *počet akcií, ich menovitú hodnotu², podobu, v ktorej budú vydané, určenie, či budú akcie znieť na meno alebo na majiteľa, poprípade koľko akcií bude znieť na meno a koľko na majiteľa; ak majú byť vydané akcie rôznych druhov, ich názov a popis práv s nimi spojených , poprípade údaj o obmedzení prevoditeľnosti akcií na meno,*
- d) *koľko akcií ktorý zakladateľ upisuje, za aký emisný kurz³, spôsob a lehotu pre splatenie emisného kurzu a akým vkladom bude emisný kurz splatený,*

² Stanovy musia určiť menovitú hodnotu všetkých druhov akcií, ktoré majú byť vydané. Súčet menovitých hodnôt týchto akcií musí zodpovedať výške základného kapitálu.

³ Emisný kurz akcie je čiastka, za ktorú spoločnosť vydáva akcie. Emisný kurz nesmie byť nižší než jej menovitá hodnota. Ak je emisný kurz akcií vyšší než menovitá hodnota akcií, tvorí rozdiel medzi emisným kurzom a menovitou hodnotou akcií emisné ážio. Ak čiastka platená na splatenie emisného kurzu akcií alebo hodnota splateného nepeňažitého vkladu je nižšia než emisný kurz, započíta sa plnenie najprv na emisné ážio. Ak čiastka platená na splatenie emisného kurzu alebo hodnota splateného nepeňažitého vkladu nepostačuje na splatení splatnej časti menovitej hodnoty všetkých upísaných akcií, započítava sa postupne na splatení splatnej časti menovitých hodnôt jednotlivých akcií, ak nebude v súlade so stanovami niečo iného.

- e) *ak sa emisný kurz akcií spláca nepeňažitými vkladmi, i určenie predmetu nepeňažitého vkladu a spôsobu jeho splatenia, počet, menovitú hodnotu, podobu, formu a druh akcií, ktoré sa vydajú za tento nepeňažitý vklad,*
- f) *aspoň približnú výšku nákladov, ktoré v súvislosti so založením spoločnosti vzniknú,*
- g) *určenie správcu vkladu,*
- h) *ak má byť aspoň časť akcií vydaná na základe verejnej ponuky akcií, i údaje uvedené podľa ObchZ v odstavci 2 písm.a) až g),*
- i) *návrh stanov.*“

Obchodný zákonník upravuje dva základné spôsoby založenia akciovej spoločnosti – **založením na základe verejnej ponuky akcií (sukcesívne) a tzv. jednorázové (simultánne) založenie spoločnosti.** Oboma spôsobmi môže založiť akciovú spoločnosť jediný zakladateľ alebo viacerí zakladatelia.

Založenie spoločnosti na základe verejnej ponuky akcií

Pri tomto spôsobe založenia a.s. sa tvorí časť základného kapitálu vkladmi zakladateľov, zostávajúca časť vkladmi ostatných budúcich akcionárov (upisovateľov).

Verejnou ponukou akcií sa rozumie akékoľvek informovanie širšiemu okruhu osôb obsahujúci informácie o ponúkaných investičných cenných papieroch a podmienkach pre ich nadobudnutie, ktoré sú dostatočné k tomu, aby investor uskutočnil rozhodnutie kúpiť, prípadne upísať tieto investičné cenné papiere.

Upísanie akcie je právny úkon upisovateľa, uskutočnený na základe verejnej ponuky zakladateľov, ktorý vedie k uzatvoreniu zmluvy a zakladá jeho povinnosť splatiť upísaný vklad. Verejná ponuka zakladateľov je právnym úkonom. Pri založení akciovej spoločnosti s verejnou ponukou akcií sa nesmú akcie upisovať inak ako upísaním zakladateľovi a upísaním na základe verejnej ponuky akcií. Podľa ObchZ §164 odst.2 sa verejná ponuka akcií vhodným spôsobom uverejní a jej obsah sa nesmie meniť. To znamená, že zakladatelia sú uverejnenou verejnou ponukou po jej zverejnení viazaní, verejná ponuka sa teda nesmie meniť, i keď je neúspešná. Avšak po uplynutí doby upisovania akcií môžu v prípade neúspešného upisovania akcií na základe verejnej ponuky zverejniť novú ponuku. Tomuto však bude predchádzať spísanie novej zakladateľskej listiny, v prípade že spoločnosť zakladajú viacerí zakladatelia, tak spoločenskej zmluvy, alebo jej zmena, keď nová verejná

ponuka musí vychádzať práve z údajov v zakladateľskej listine (zmluve). Spôsob uverejnenia verejnej ponuky akcií obchodný zákonník výslovne nestanovuje. Návrh stanov musí byť k nahliadnutiu v každom upisovacom mieste. Upisovacím miestom sa rozumie každé miesto, kde je podľa verejnej ponuky akcií „vyložená upisovacia listina“, čo znamená miesto, kde je možné zaznamenať úpis do databáze upisovateľov.[8]

Ak má byť spoločnosť založená na základe verejnej ponuky akcií, je podmienkou platného založenia spoločnosti schválenie prospektu cenného papieru Českou národnou bankou (ďalej len „ČNB“).

Verejná ponuka akcií musí obsahovať okrem údajov uvedených v ObchZ v odstavci 1 §163 tiež:

- a) *“miesto a dobu upisovania akcií, ktorá nesmie byť kratšia než dva týždne,*
- b) *postup pri upisovaní akcií, hlavne či účinnosť upisovania akcií pri dosiahnutí alebo prekročení navrhovanej výšky základného kapitálu bude posudzovaná podľa toho, kedy k upísaniu akcií došlo, poprípade či bude možno krátiť jednotlivým upisovateľom, ktorí upíšu akcie v rovnakej dobe, počet upísaných akcií podľa pomeru menovitých hodnôt im upísaných akcií,*
- c) *ak zakladatelia pripúšťajú upisovanie akcií prevyšujúcich navrhovaný základný kapitál, postup pri takomto upísaní,*
- d) *určenie, že záujemci môžu splácať emisný kurz akcie iba peňažitými vkladmi,*
- e) *miesto, dobu, poprípade účet od banky alebo sporiteľného a úverného družstva pre splatenie emisného kurzu,*
- f) *emisný kurz upisovaných akcií alebo spôsob jeho určenia; emisný kurz alebo spôsob jeho určenia musí byť pre všetkých upisovateľov rovnaký, ak zákon nestanoví inak,*
- g) *spôsob zvolania ustanovujúcej valnej hromady a miesto jej konania,*
- h) *spôsob tvorenia rezervného fondu⁴,*
- i) *podmienky výkonu hlasovacieho práva.”*

⁴ Spoločnosť vytvára rezervný fond v dobe a vo výške určenej stanovami a ObchZ. Spoločnosť je povinná vytvoriť rezervný fond z čistého zisku vykázaného v riadnej účtovnej závierke za rok, v ktorom prvýkrát čistý zisk vytvorí, a to vo výške najmenej 20% z čistého zisku, avšak nie viac než 10% z hodnoty základného kapitálu. Tento fond sa ročne dopĺňa o čiastku určenú stanovami, najmenej však 5% z čistého zisku, až do dosiahnutia výšky rezervného fondu určenej v stanovách, najmenej však do výšky 20% základného kapitálu. O použití rezervného fondu rozhoduje predstavenstvo, ak neurčujú stanovy alebo ObchZ inak.

Založenie spoločnosti bez verejnej ponuky akcií

Tento spôsob založenia spoločnosti je jednoduchší a v praxi sa používa častejšie ako sukcesívne založenie spoločnosti. Jeho podstatou je, že jeden alebo viac zakladateľov upíše všetky akcie na celý základný kapitál spoločnosti a príslušné rozhodnutie sa ako obligatórna náležitosť objaví v zakladateľskom dokumente. V prípade akciovej spoločnosti s jediným zakladateľom v zakladateľskej listine. Ak je však zakladateľov viacero, musí byť dohodnuté, kto upíše koľko ktorých akcií. Zákon nevyžaduje zvolanie zasadania ustanovujúceho valného zhromaždenia, avšak podmienkou platného založenia je, že zakladateľ(zakladatelia) rozhodne o založení spoločnosti, schváli statuty alebo zvolí orgány spoločnosti, ktoré je podľa zákona a stanov oprávnené voliť valné zhromaždenie. Akciová spoločnosť vzniká dňom, ku ktorému bol uskutočnený zápis do obchodného registra; zápis má konštitutívne účinky. [2] Touto registráciou sa završuje proces vzniku akciovej spoločnosti. Zápis akciovej spoločnosti do obchodného registra zverejní registračný súd bez zbytočného odkladu v Obchodnom vestníku. Návrh na zápis do obchodného registra podáva predstavenstvo⁵, nie jeho jednotliví členovia. Tí iba návrh podpisujú. Musia tak urobiť do 90 dní od založenia spoločnosti ak je spoločnosť založená za podnikateľským účelom, alebo do 90 dní od doručenia živnostenského alebo iného podnikateľského oprávnenia.[1]

2.3 Statuty

Statuty sú základným dokumentom akciovej spoločnosti. [10] Dopĺňujú zakladateľskú listinu (zmluvu) na rozsah spoločenskej zmluvy iných foriem obchodných spoločností tým, že stanovujú práva a povinnosti akcionárov a postupy pri ich uplatňovaní. K zaisteniu komplexnosti stanov predpisuje obchodný zákonník ako povinné náležitosti stanov i niektoré náležitosti uvedené tiež v zakladateľskej listine (zmluve).[8] Stanovami je viazaná ako spoločnosť tak i jej akcionári. [2]

⁵Z judikatury: PPP6/1999 s.20: Predstavenstvo zakladanej akciovej spoločnosti je konštituované okamžikom zvolenia všetkých jeho členov v počte danom stanovami spoločnosti. Ustanovenie §175 odst.2 ObchZ poveruje takto konštituovanému orgánu oprávnenie podať návrh na zápis akciovej spoločnosti do obchodného registra, pričom z tohto oprávnenia ako i z ustanovenia §200a odst. 1 OSŘ vyplýva postavenie takéhoto orgánu ako účastníka riadenia zahájeného k jeho návrhu podľa §200a odst. 1 OSŘ.[ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 1477s. ISBN 978-80-7400-354-7.]

Podľa §173 ObchZ musia stanovy obsahovať:

- a) „firmu a sídlo⁶ spoločnosti,
- b) predmet podnikania(činnosti),
- c) výšku základného kapitálu a spôsob splácania emisného kurzu akcií,
- d) počet a menovitú hodnotu akcií, podobu akcií, určenie, či akcie znejú na meno alebo na majiteľa, alebo koľko akcií znie na meno a koľko na majiteľa,
- e) počet hlasov spojených s jednou akciou a spôsob hlasovania na valnom zhromaždení; ak vydala spoločnosť akcie v rôznej menovitej hodnote, počet hlasov, ktoré sa vzťahujú k tej ktorej výške menovitej hodnoty akcií,
- f) spôsob zvolávania valného zhromaždenia (§184 odst.4 ObchZ), jeho pôsobnosť a spôsob jeho rozhodovania,
- g) určitý počet členov predstavenstva, dozornej rady alebo iných orgánov, dĺžku funkčného obdobia člena orgánu, ako i vymedzenie ich pôsobnosti a spôsob rozhodovania, ak sa zriaďujú,
- h) spôsob rozdelenia zisku a úhradu straty,
- i) dôsledky porušenia povinnosti splatiť včas upísané akcie,
- j) pravidlá postupu pri zvyšovaní a znižovaní základného kapitálu, hlavne možnosť znižovať základný kapitál vzatím akcií z obehu losovaním,
- k) postup pri doplňovaní a zmene stanov,
- l) ďalšie údaje, ak tak stanoví zákon.“

2.4 Ustanovujúce valné zhromaždenie

Zasadanie ustanovujúceho valného zhromaždenia završuje celý proces zakladania a. s. Zakladatelia (zakladateľ) zvolajú ustanovujúce valné zhromaždenie tak, aby sa konalo do 60 dní odo dňa, kedy bolo dosiahnutého účinného upísania navrhovaného základného kapitálu.

Ustanovujúce valné zhromaždenie sa môže konať za podmienky, že:

- a) boli účinne upísané akcie v hodnote navrhovaného základného kapitálu,
- b) bolo splatené aspoň 30% menovitej hodnoty akcií a prípadné emisné ážio,
- c) ustanovujúce valné zhromaždenie bolo zakladateľmi riadne zvolané.[1]

⁶ Každá spoločnosť musí mať svoje sídlo. Sídlom musí byť vymedzená adresa, kde spoločnosť reálne sídli, teda tam, kde je umiestnená správa spoločnosti, teda v mieste, kde sa zamestnanci, obchodní partneri a všeobecne verejnosť môžu so spoločnosťou stykať. Sídlom musí byť uvedené v stanovách spoločnosti. Do obchodného registru je treba nechať zapísať plnú adresu sídla spoločnosti. Sídlom musí byť presne a určite vymedzená adresa. Musí sa pritom jednať o adresu objektívne spôsobilú byť sídlom právnickej osoby.

Právo zúčastniť sa zasadania ustanovujúceho valného zhromaždenia majú okrem zakladateľov všetci upisovatelia, ktorí riadne upísali akcie a splatili predpísanú časť menovitej hodnoty akcií. Okrem upisovateľov a zakladateľov sa musí zasadania ustanovujúceho valného zhromaždenia zúčastniť i notár.[2]

Ustanovujúce valné zhromaždenie musí byť zvolané spôsobom a na miesto určené jediným zakladateľom(zakladateľmi) v zakladateľskej listine(zmluve) a následne uverejnené vo verejnej ponuke, volí vždy členov dozornej rady, členov predstavenstva volí, len ak statuty nezverujú túto voľbu do pôsobnosti dozornej rady. Ustanovujúcemu valnému zhromaždeniu náleží právo rozhodnúť o založení spoločnosti, schváliť statuty, zvoliť orgány, ktoré podľa stanov volí valné zhromaždenie, schváliť predmet nepeňažitých vkladov a akcie, ktoré za ne majú byť vydané ako protiplnenie, ak sa zakladateľ zaviazal v zakladateľskej listine k vneseniu nepeňažitého vkladu.[1]

2.5 Cenné papiere vydávané akciovou spoločnosťou

Akciové spoločnosti môžu vydávať rôzne druhy cenných papierov. Vydáva akcie, dočasné listy, vymeniteľné a prioritné dlhopisy, opčné listy i poukážky na akcie. Okrem nich môže akciová spoločnosť vydávať napríklad zmenky, šeky, náložné listy atd., ktoré nie sú spojené len s akciovou spoločnosťou, a ktoré preto môžu vydávať i iní emitenti.[1]

V nižšie uvedenom texte sú charakterizované jednotlivé základné cenné papiere vydávané akciovou spoločnosťou. Okrem nich môže spoločnosť vydávať i ďalšie cenné papiere, to buď individuálne alebo v súvislosti s určitým konkrétnym obchodom, napríklad zmenky, skladové listy, náložné listy, alebo hromadne v súvislosti so samostatne prevoditeľnými majetkovými právami akcionára, teda kupóny, alebo majetkovými právami veriteľov spoločnosti (dlhopisy). [2]

Akcie

Kľúčovým pojmom akciového práva je akcia. Akcia je vymedzená ako cenný papier, s ktorou sú spojené práva akcionára ako spoločníka a.s. podieľať sa podľa obchodného zákonníku a stanov spoločnosti na jej riadení, jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti.

Žiadna časť základného kapitálu nemôže zostať nerozvrhnutá na akcie a súčasť menovitých hodnôt spoločnosťou emitovaných akcií sa musia rovnať výške základného kapitálu. Akcie môžu byť vydané v listinnej alebo v zaknihovanej podobe. Akcia ako taká musí byť vydaná vždy po vzniku a.s., vždy však až po úplnom splatení emisného kurzu, alebo po zápise zvýšenia základného kapitálu do obchodného registra, ak je splatený celý emisný kurz akcie.

Platný právny rád dnes rozoznáva dve formy akcie, a to akcie na majiteľa a akcie na meno.

Akcie na majiteľa – základným a charakteristickým rysom tejto formy akcie je ich neobmedzená a ničím neobmedzujúca prevoditeľnosť a u listinných akcií i úplná anonymita ich vlastníka. Výnimkou sú jednočlenné spoločnosti, kde sa jediný akcionár zapisuje do obchodného registra.

Akcie na meno – oproti akciám na majiteľa je možné prevoditeľnosť tejto formy akcie v stanovách obmedziť, vylúčiť prevoditeľnosť akcie úplne však možné nie je. Výhodou pre spoločnosť je skutočnosť, že táto forma akcie umožňuje spoločnosti i pri neobmedzenej prevoditeľnosti akcií udržať si prehľad o akcionárskej štruktúre.

Platná právna úprava rozoznáva dva druhy akcií a to **akcie kmeňové**, ktoré sú z hľadiska zákona bežnými akciami a nie sú s nimi spojené žiadne zvláštne práva a povinnosti. Druhým druhom akcií sú **akcie prioritné**. Jedná sa o špecifický druh akcie, s ktorým je spojené prednostné právo na dividendu, podiel na likvidačnom zostatku alebo oboje. To, či spoločnosť prioritné akcie vydá, záleží iba na jej akcionároch.[2]

Akcie musia podľa §155 ObchZ obsahovať:

- a) *„firmu a sídlo spoločnosti,*
- b) *menovitú hodnotu,*
- c) *označenie formy akcií, u akcie na meno firmu, názov alebo meno akcionára,*
- d) *výšku základného kapitálu a počet akcií k dátumu emisie akcie,*
- e) *dátum emisie.“*

Dočasné listy

V prípade, že upisovateľ nesplatil celý emisný kurz upísanej akcie pred zápisom spoločnosti do obchodného registra, vydá spoločnosť bez zbytočného odkladu po tomto zápise upisovateľovi dočasný list, ktorý nahradzuje všetky ním upísané a nesplatené akcie jedného druhu.[5]

Dočasný list musí podľa §176 ObchZ obsahovať:

- a) *„označenie „dočasný list“,*
- b) *firmu, sídlo a výšku základného kapitálu spoločnosti,*
- c) *firmu alebo názov a sídlo alebo meno a bydlisko vlastníka dočasného listu,*
- d) *menovitú hodnotu tvorenú súčtom menovitých hodnôt upísaných nesplatených akcií,*
- e) *počet, podobu a formu akcií, ktoré zatimní list nahradzuje, poprípade i určenie ich druhu,*
- f) *splatenú a nesplatenú časť emisného kurzu akcií a lehoty pre splatenie emisného kurzu,*
- g) *dátum emisie zatimního listu a podpis alebo podpisy členov predstavenstva, ktorí sú oprávnení menom spoločnosti jednať.“*

Opčné listy

Opčný list je cenným papierom, s ktorým je spojené právo za úplatu prednostne nadobudnúť určitý počet cenných papierov vydávaných akciovou spoločnosťou, v stanovenej dobe a stanovený emisný kurz.[4]

V opčnom liste musí byť podľa §217a ObchZ uvedené:

- a) *firma, sídlo spoločnosti, ktorá opčný list vydáva,*
- b) *koľko akcií a akého druhu, formy a podoby alebo koľko vymeniteľných či prioritných dlhopisov spoločnosti, v akej podobe, forme a v akej menovitej hodnote sa môžu uplatnením práva z opčného listu získať,*
- c) *doba a miesto pre uplatnenie prednostného práva*
- d) *emisný kurz akcií a dlhopisov, ku ktorým sa môže uplatniť prednostné právo alebo spôsob jeho určenia,*
- e) *údaj o tom, že znie na doručiteľa.*

Dlhopisy

Dlhopis je zastupiteľný cenný papier, s ktorým je spojené právo vlastníka na splatenie dlžnej čiastky a povinnosť emitenta ju zaplatiť. Dlhopisy sa môžu vydať buď v zaknihovanej alebo listinnej podobe.[2]

Dlhopis musí byť podľa §6 Zákona č. 190/2004 Sb., o dlhopisoch, v znení neskorších predpisov, [ďalej len „dluh. z.“] obsahovať:

- a) *„obchodná firma, sídlo a IČ emitenta,*
- b) *názov dlhopisu, ktorý obsahuje označenie „dlhopis“, u zvláštneho druhu dlhopisu i označenie jeho druhu,*
- c) *ISIN, ak je pridelený,*
- d) *menovitá hodnota,*
- e) *údaj o schválení emisných podmienok dlhopisu,*
- f) *výnos dlhopisu alebo spôsob jeho stanovenia,*
- g) *dátum emisie,*
- h) *spôsob a miesto výplaty menovitej hodnoty dlhopisu a výnosov z dlhopisu,*
- i) *forma dlhopisu,*
- j) *prehlásenie emitenta, že sa zaväzuje splatiť dlžnu čiastku spôsobom a v mieste uvedenom v emisných podmienkach,*
- k) *dátum splatnosti dlhopisu a výnosu z neho,*
- l) *číselné označenie dlhopisu (u listinných dlhopisov),*
- m) *u dlhopisov na meno i meno a priezvisko alebo názov (obchodnú firmu) prvého vlastníka,*
- n) *podpis osôb oprávnených jednať menom emitenta.“*

Poukážka na akcie

Poukážka na akcie je cenný papier na doručiteľa, s ktorým sú spojené všetky práva upisovateľa. S jednou poukážkou na akcie sú spojené práva vyplývajúce z upísania jednej akcie, ak nerozhodne valné zhromaždenie u listinných poukážok na akcie, že s jednou poukážkou na akcie môžu byť spojené práva vyplývajúce z upísania viac akcií.

V poukážke na akcie musí byť uvedené označenie, že sa jedná o poukážku na akcie, firma a sídlo spoločnosti, druh, menovitú hodnotu, formu, podobu a počet akcií, ktoré sa môžu na jej základe nadobudnúť, čiastka, ktorú upisovateľ splatil a dátum kedy bola splatená.[8]

2.6 Zrušenie a zánik akciovej spoločnosti

Obdobne ako pri procese konštituovania spoločnosti, kde sa rozlišuje medzi založením a vznikom, zákon diferencuje i medzi zrušením a zánikom spoločnosti. Proces ukončenia existencie spoločnosti ako subjektu práv a povinností je dvojfázový. Zrušenie spoločnosti je právnou skutočnosťou, ktorá vždy predchádza okamžiku zániku spoločnosti ako takej. Bez zrušenia nemôže dôjsť k jej zániku. Zákon rozoznáva niekoľko možných spôsobov zrušenia spoločnosti. Všeobecne sa rozdeľuje na zrušenie dobrovoľné a nútené.

O dobrovoľnom zrušení sa hovorí vtedy, ak došlo k zrušeniu spoločnosti v dôsledku výslovného rozhodnutia valného zhromaždenia, alebo ak nastala zákonom predpokladaná iná právna skutočnosť, s ktorou zákon zrušenie spojuje.

O nútenom zrušení sa hovorí vtedy, ak o ňom rozhodol súd alebo nastalo zrušenie spoločnosti vo väzbe na insolvenčné riadenie.[2]

Zániku spoločnosti predchádza jej zrušenie s likvidáciou alebo bez likvidácie, ak prechádza jej imanie na právneho nástupcu.

Zrušenie akciovej spoločnosti s likvidáciou

O zrušení akciovej spoločnosti s likvidáciou rozhoduje valné zhromaždenie uznesením. Likvidátora menuje valné zhromaždenie hneď po tom, čo rozhodlo o zrušení spoločnosti, inak tak uskutoční súd. Návrh na zápis likvidácie do obchodného registra sa nesmie podať skôr, než je menovaný likvidátor.

Likvidátor verejne vyzve akcionárov spôsobom určeným zákonom a stanovami pre zvolanie valného zhromaždenia, aby vrátili akcie alebo dočasné listy v primeranej lehote, ktorú im k tomu určí s upozornením, že ak tak neurobia, budú akcie vyhlásené za neplatné. Akcionár má nárok na vyplatenie podielu na likvidačnom zostatku po vrátení listinných akcií

spoločnosti likvidátorovi, ten tieto akcie zničí. V praxi môže mať zničenie akcií podobu protokolu o uskutočnení likvidácie akcií či čestného prehlásenia likvidátora.

V prípade zaknihovaných akcií má akcionár nárok na vyplatenie podielu ku dňu, kedy boli akcie spoločnosti zrušené v evidencii zaknihovaných cenných papierov. Likvidačný zostatok sa delí medzi akcionárov v pomere menovitých hodnôt ich akcií. K rozdeleniu likvidačného zostatku medzi akcionárov môže dôjsť až po tom, čo spoločnosť uspokojila všetkých svojich veriteľov.[13]

Zrušenie akciovej spoločnosti bez likvidácie

Zrušením obchodnej spoločnosti bez likvidácie rozumieme jej plynulý prechod na právneho nástupcu, tak je tomu v prípade splynutia, prevodu imania na spoločníka, alebo rozdelenia spoločnosti, a v prípade, kedy je zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku.[18]

Podľa §68 ObchZ sa spoločnosť zrušuje

- a) *„uplynutím doby, na ktorú bola založená, dosiahnutím účelu, pre ktorý bola založená*
- b) *dňom uvedeným v rozhodnutí spoločníkov alebo orgánu spoločnosti o zrušení spoločnosti, inak dňom kedy toto rozhodnutie bolo prijaté , ak dochádza k zrušeniu spoločnosti s likvidáciou,*
- c) *dňom uvedeným v rozhodnutí súdu o zrušení spoločnosti, inak dňom kedy toto rozhodnutie nadobudne právnu moc,*
- d) *dňom zániku spoločnosti, ak dochádza k zániku spoločnosti v dôsledku fúze, prevodu imania na spoločníka alebo v dôsledku rozdelenia,*
- e) *zrušením konkurzu po splnení rozvrhového uznesenia alebo zrušením konkurzu z dôvodu, že majetok dlžníka je nepostačujúci.“*

Akciová spoločnosť zaniká dňom výmazu z obchodného registra. Výmazom zaniká ako subjekt práv a povinností.[1]

3 AKCIONÁR A JEHO PRÁVNE POSTAVENIE

Akcionár je spoločníkom akciovej spoločnosti, na ktorého sa vzťahujú všetky ustanovenia všeobecnej úpravy obchodných spoločností, ktoré sa týkajú spoločníkov, ak zvláštna úprava akciovej spoločnosti nestanoví inak. Akcionárom môže byť ako osoba fyzická, tak osoba právnická.[4]

Akcionárom je osoba, ktorá ma so spoločnosťou vzťah, ktorý je založený na vložení určitých prostriedkov do jej základného kapitálu. Upísaním sa k vloženiu týchto prostriedkov sa osoba stáva spoločníkom. Podiel akcionára na spoločnosti je vyjadrený počtom a menovitou hodnotou akcií, ktoré má v majetku. S akciou sú spojené jeho práva podieľať sa na riadení spoločnosti, jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti. Akcionár je povinný splatiť emisný kurz akcií, ktorý pri založení akciovej spoločnosti upísal. Počas trvania spoločnosti sa stáva akcionárom na základe kúpy akcií, prípadne pri zvýšení základného kapitálu upísaním nových akcií. Právne postavenie akcionára je vnímané u rôznych teoretikov podstatne zhodne ako súbor práv a povinností, ktoré prislúchajú akcionárovi. Medzi akcionárom a spoločnosťou sa vytvára právny vzťah, ktorého obsahom sú práva a povinnosti umožňujúce spoločníkovi ovplyvňovať aktivity spoločnosti a podieľať sa na ich hospodárskych výsledkoch.

V sústave práv a povinností akcionárov ako spoločníkov akciovej spoločnosti sú zdôrazňované práva majetkovej povahy vyplývajúce zo skutočnosti, že kúpa akcie je predovšetkým investíciou sledujúcou budúci výnos. Príslušný výkonný orgán je poverený riadením spoločnosti, tento orgán sa riadi zásadami a pokynmi schválenými valným zhromaždením, mimo oblasť pôsobnosti valného zhromaždenia je však autonómny a nikto nemá oprávnenie udeľovať mu pokyny týkajúce sa obchodného vedenia spoločnosti. Postavenie akcionára ako spoločníka tak nezahŕňa možnosť vstupovať do všetkých záležitostí spoločnosti a prijímať o nich rozhodnutia záväzné pre vnútorné orgány spoločnosti.[20] Akcionári môžu spoločnosť riadiť a to prostredníctvom valného zhromaždenia, na ktorom sa uznášajú, ďalej zvolením predstavenstva a dozornej rady. Samotní akcionári schvaľujú stanovy, na základe ktorých je upravené konanie spoločnosti. I keď spoločnosť vstupuje s každým akcionárom do vzťahu medzi ním a spoločnosťou zvlášť, musia akcionári pri rozhodovaní o spoločnosti konať spoločne. Platí tu zásada rovného zachádzania so všetkými akcionármi.

Ak je akcionárom jediná osoba, platia pre ňu zvláštne pravidlá nielen pre samotné zakladanie, ale i pre chod celej spoločnosti. Ako jediný spoločník rozhoduje o tom, čo v inej spoločnosti uskutočňuje valné zhromaždenie. Sám vyberá členov predstavenstva, môže byť i jeho členom. Sám vyberá členov dozornej rady, ak sa na tom nepodieľajú i zamestnanci spoločnosti. Platia pre neho i zvláštne pravidlá pri spisovaní zmlúv za spoločnosť, napr. ako člen predstavenstva, so sebou samým, tzn. nie ako spoločník tejto spoločnosti, ale ako podnikateľ.

3.1 Práva a povinnosti akcionára

3.1.1 Základné práva akcionára

Podľa ustanovení ObchZ a stanov spoločnosti medzi základné práva akcionára ako spoločníka patrí podieľať sa na jej riadení (§180 odst. 1 ObchZ), právo na podiel na zisku (§ 178 odst. 1 ObchZ) a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti (§179 odst. 3 ObchZ). [4] Právom jediného akcionára je požadovať účasť členov predstavenstva pri rozhodovaní o veciach v pôsobnosti valného zhromaždenia.[8]

Právo podieľať sa na riadení spoločnosti

V rámci práva podieľať sa na riadení spoločnosti má každý akcionár právo zúčastniť sa na valnom zhromaždení a hlasovať na ňom. Toto právo sa rozpadá do niekoľkých jednotlivých oprávnení, a to konkrétne na právo zúčastniť sa valného zhromaždenia, právo na informácie, právo podať protinávrh a právo hlasovať. [2]

Hlasovacie právo je spojené s akciou. Obchodný zákonník neurčuje počet hlasov spojených s jednotlivými akciami, ale prenecháva toto právo stanovám. Stanovy však musia pri určení počtu hlasov spojených s akciou určiť tento počet tak, aby na akcie s rovnakou menovitou hodnotou pripadal rovnaký počet hlasov. V prípade, že spoločnosť vydáva akcie s rôznou menovitou hodnotou, musí byť počet hlasov spojených s akciami jednotlivých menovitých hodnôt určený v rovnakom pomere, ako je pomer menovitých hodnôt týchto akcií. Na rozhodovanie jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia nepripadajú ustanovenia ObchZ o zákaze výkonu hlasovacieho práva.[5]

Každý akcionár prítomný na zasadnutí valného zhromaždenia musí mať priestor k vyjadreniu svojho stanoviska k predkladaným návrhom uznesení. Takisto je oprávnený predkladať návrhy a protinávrhy k návrhom zvolávateľa valného zhromaždenia.[2]

Ak chce akcionár uplatniť na valnom zhromaždení protinávrhy k návrhom, ktorých obsah je uvedený v pozvánke na valné zhromaždenie alebo oznámení o jej konaní, alebo v prípade, že o rozhodnutí valného zhromaždenia musí byť obstaraný notársky zápis, je povinný doručiť písomné znenie svojho návrhu alebo protinávrhu spoločnosti najmenej päť pracovných dní pred dňom konania valného zhromaždenia. Toto neplatí, ak ide o návrhy na voľbu konkrétnych osôb do orgánov spoločnosti. Predstavenstvo je povinné uverejniť jeho protinávrh so svojím stanoviskom, ak je to možné najmenej tri dni pred oznámeným dátumom konania valného zhromaždenia.[5]

Akcionár má **právo na vysvetlenie** záležitostí týkajúcich sa spoločnosti i ohľadne záležitostí týkajúcich sa osôb ovládaných spoločnosťou. Informácia musí byť obsiahnutá vo vysvetlení určitá a zrozumiteľná, a tiež úplná, aby poskytovala dostatočný obraz o skutočnosti. Informácia môže byť scela alebo sčasti odmietnutá, ak z podnikateľského uváženia vyplýva, že by mohlo jej poskytnutie privodiť spoločnosti ujmu, alebo ide o vnútornú informáciu podľa zvláštneho právneho predpisu, alebo je predmetom obchodného tajomstva spoločnosti alebo utajovanou informáciou podľa zvláštneho právneho predpisu. Predstavenstvo rozhodne, či ide o takúto informáciu. Ak predstavenstvo odmietne z uvedených dôvodov informáciu poskytnúť, môže byť informácia vyžadovaná, iba ak s tým bude súhlasiť dozorná rada. Ak s poskytnutím informácie nesúhlasí ani dozorná rada, rozhodne o tom, či je spoločnosť povinná informáciu poskytnúť súd na základe žaloby akcionára. Tým nie sú dotknuté ustanovenia zvláštnych právnych predpisov na ochranu informácií. [2] Vysvetlenie môže byť poskytnuté formou súhrnnej odpovede na viac otázok podobného obsahu. Platí, že vysvetlenie sa akcionárovi poskytlo i vtedy, ak bolo doplňujúce vysvetlenie k bodom programu uverejnené na internetových stránkach spoločnosti najneskôr v deň predchádzajúci konaniu valného zhromaždenia a je k dispozícii akcionárom v mieste konania valného zhromaždenia. [5] Vysvetlenie má právo akcionár dostať na mieste tak, aby sa mohol kvalifikovane so znalosťou veci podieľať na rozhodovaní, zatiaľ čo zodpovedanie dotazov môže vedenie spoločnosti odložiť na dobu po zasadnutí valného zhromaždenia.

Vedenie spoločnosti samozrejme nie je povinné vyhovieť a zodpovedať každú pripomienku, ktorú akcionár predloží (hlavne nie pripomienky šikanózneho povahy), ale je však na mieste, aby spoločnosti všeobecne uskutočňovali otvorenú informačnú politiku voči svojim akcionárom a jednali so svojimi akcionármi fair-play. [2]

Právo na podiel na zisku

Akcionár má právo podieľať sa na zisku spoločnosti (právo na dividendu); dosiahnutie zisku je totiž základný účel, prečo vôbec obchodné spoločnosti vznikajú. [12] Právo akcionára na podiel na zisku nie je absolútny, je podmienené splnením určitých, zákonom presne stanovených podmienok. [2]

Podľa §178 má akcionár právo na podiel na zisku spoločnosti, ktorý valné zhromaždenie podľa hospodárskeho výsledku schválilo k rozdeleniu. Podiel členov predstavenstva a členov dozornej rady na zisku môže stanoviť valné zhromaždenie zo zisku schváleného k rozdeleniu. Ak nestanovia stanovy alebo rozhodnutie valného zhromaždenia niečo iné, je dividenda a tantiéma splatná do 3 mesiacov odo dňa, kedy bolo prijaté uznesenie valného zhromaždenia o rozdelení zisku.[5]

Okrem tantiémy môže valné zhromaždenie rozhodnúť o odmeňovaní členov predstavenstva a dozornej rady. Nedá sa jednoznačne odvodiť, či postačí, keď valné zhromaždenie rozhodne o celkovej čiastke, ktorá bude rozdelená na tantiémy, alebo či má rozhodovať o výšky tantiémy pre jednotlivých členov predstavenstva a dozornej rady. V praxi je obvyklé, že valné zhromaždenie rozhoduje o výške čiastky s tým, že stanovy určujú pravidlá, podľa ktorých sa táto čiastka rozdelí medzi členov orgánov. Právo zamestnancov spoločnosti na podiel na zisku nevyplýva zo zákona, ale môžu ho určiť stanovy, ktoré súčasne môžu použitie tohto podielu účelovo obmedziť. Akciová spoločnosť zamestnancom nevypláca dividendu vo výške, o ktorej rozhodlo valné zhromaždenie, ale je povinná z nej zraziť daň. Ak stanovy spoločnosti určia, že podiel zamestnancov na zisku sa môže využiť iba k úhrade časti emisného kurzu či ceny akcií, závisí na každom zamestnancovi, či chce upísať alebo kúpiť akcie a využiť tak možnosť podieľať sa na zisku.[8]

Aby bolo možné vyplácať podiely na zisku, musí spoločnosť najskôr dosiahnuť zisk. Neexistuje možnosť rozdeľovať podiely na zisku za situácie, kedy je spoločnosť v strate. To, či bol dosiahnutý zisk, sa zisťuje na základe účtovnej uzávierky.

Prednostne musia byť v súlade so zákonom a stanovami spoločnosti uskutočnené príslušné odvody do rezervného fondu, poprípade do ďalších fondov spoločnosti, ktoré sú stanovami zriadené. Prostriedky určené k doplneniu týchto fondov sa nesmú použiť na rozdelenie zisku. K výplate podielu na zisku sa nesmú použiť prostriedky predstavujúce základný kapitál podľa stavu zápisu v obchodnom registri. Akcionár nemá po dobu trvania spoločnosti právo na vrátenie svojich vkladov vrátane emisného ážia, s tým, že sú definované prípady, ktoré sa za vrátenie vkladu nepovažujú; jedná sa o plnenia poskytované pri efektívnom znížení základného kapitálu, odkupovanie akcií spoločnosti na základe povinného verejného návrhu zmluvy, vrátenie dočasného listu alebo jeho prehlásenie za neplatný, výplatu podielov na likvidačnom zostatku.

Ak sú v účtovníctve spoločnosti v aktívach vykazované zriaďovacie výdaje ako dlhodobý majetok, musí byť tento majetok odpísaný najneskôr v priebehu 5 rokov odo dňa vzniku spoločnosti. Pokiaľ nie je tento majetok účtovne odpísaný, je akékoľvek vyplácanie podielov na zisku akcionárovi i iným osobám zakázaný, iba ak disponibilné zdroje spoločnosti spolu s nerozdeleným ziskom minulých rokov sú najmenej rovné neodpísanej časti zriaďovacích výdajov. Spoločnosť nesmie rozdeliť žiadne podiely na zisku ani v tom prípade, ak je zisku reálne dosiahnutého, ale vlastný kapitál spoločnosti podľa stavu zisteného z účtovnej uzávierky je alebo by v dôsledku rozdelenia zisku bol nižší než základný kapitál spoločnosti zvýšený o upísanú menovitú hodnotu akcií upísaných na zvýšenie základného kapitálu vydaním mladých akcií za situácie, kedy toto zvýšenie základného kapitálu nie je zapísané v obchodnom registri ku dňu zostavenia riadnej alebo mimoriadnej účtovnej uzávierky, a tú časť rezervného fondu a poprípade i ďalších fondov, ktoré podľa zákona a stanov nejde rozdeliť. Spoločnosť nesmie vyplácať zálohy na podiel na zisku. Účelom tejto normatívnej konštrukcie je zabrániť účelovému odlietaniu prostriedkov zo spoločnosti predtým, než bude z účtovnej uzávierky zrejmé, že rozdelenie podielov na zisku je reálne možné, a než o tomto valné zhromaždenie rozhodne. [5]

Právo na podiel na likvidačnom zostatku

Ďalším právom akcionára je jeho právo podieľať sa na likvidačnom zostatku v prípade, že spoločnosť je zrušená s likvidáciou bez právneho nástupcu a z konečného zúčtovania likvidácie vyplynie kladný majetkový výsledok – likvidačný zostatok.[2]

Toto právo je svojou podstatou podmienené a je spojené s účasťou akcionára na spoločnosti v zmysle ust. § 155 odst. 1 ObchZ podľa ktorého: *„Osoba, ktorá sa podieľa na základnom kapitáli spoločnosti, je oprávnená vykonávať práva akcionára ako spoločníka, i keď spoločnosť doposiaľ nevydala akcie alebo dočasné listy, a to odo dňa zápisu základného kapitálu, na ktorom sa podieľa, do obchodného registra. Osoba, ktorá sa podieľa na základnom kapitáli, je pri zvýšení základného kapitálu oprávnená vykonávať akcionárske práva v rozsahu upísaných akcií od okamžiku, kedy boli účinne upísané, i keď ešte nebolo zvýšenie základného kapitálu zapísané do obchodného registra, iba ak súd návrh na zápis do obchodného registra zamietne alebo bude zrušené rozhodnutie o zvýšení základného kapitálu. Tým nie sú dotknuté až do tej doby vykonané akcionárske práva.“*

3.1.2 Povinnosti akcionára

Medzi základné povinnosti akcionára patrí **povinnosť včas splatiť emisný kurz akcií**, ktoré upísal pri založení spoločnosti alebo pri zvýšení základného kapitálu upísaním nových akcií. Lehotu pre splnenie tejto povinnosti určujú stanovy spoločnosti. Obchodný zákonník však stanovuje povinnosť splatiť emisný kurz akcií najneskôr do jedného roku od zápisu spoločnosti do obchodného registra, teda od vzniku spoločnosti. Stanovy nemôžu túto lehotu predĺžiť, môžu ju iba skrátiť. Stanovy spoločnosti určujú výšku úrokov z omeškania, ktoré je povinný akcionár zaplatiť, ak je v omeškaní so splatením emisného kurzu upísaných akcií, alebo jeho splatnú časť. Ak stanovy neupravujú tento úrok, potom ho zákon stanovuje vo výške 20% ročne. Povinnosť platiť úroky z omeškania sa nevzťahuje iba na prípady, kedy je akcionár v omeškaní so splatením emisného kurzu akcií, ale tiež na situácie, kedy je v omeškaní so splatením nepeňažných vkladov.

Spoločnosť je oprávnená vymáhať splatenie emisného kurzu akcií alebo jeho splatnej časti postupom, ktorý je stanovený zákonom. Predstavenstvo osloví akcionára, ktorý je v omeškaní so splatením a vyzve ho, aby splatil emisný kurz či jeho splatnú časť. Na splnenie

tejto povinnosti majú akcionári lehotu, ktorá ak nie je určená stanovami predstavuje 60 dní od doručenia výzvy. Ak nevyužije akcionár túto lehotu a nesplatí emisný kurz akcií, potom ho predstavenstvo vylúči zo spoločnosti. Na výzvu predstavenstva je akcionár povinný vrátiť dočasný list, ktorý mu bol vydaný a ktorý nahradzoval ním upísané a nezaplatené akcie jedného druhu. Ak tak nespraví v primeranej lehote, je dočasný list prehlásený predstavenstvom za neplatný.

Ak vkladá akcionár do spoločnosti nepeňažný vklad, je spoločník povinný ho splatiť pred zápisom výšky základného kapitálu do obchodného registra. Nestačí iba splatenie nepeňažného vkladu. Je nutné, aby bolo na spoločnosť prevedené majetkové právo k predmetu tohto vkladu. Ak sa tak nestane, potom i v prípade, že tento nepeňažitý vklad je už splatený, je akcionár povinný zaplatiť celú hodnotu tohto vkladu v peniazoch a spoločnosť mu ho musí vrátiť.

Akcionár musí splatiť emisné ážio plus aspoň 10% menovitej hodnoty upísaných akcií v prípade, že k upisovaniu akcií dochádza na základe verejnej ponuky. Zakladateľ v tejto ponuke stanoví dobu i účet u banky, kde má byť povinnosť splatená. Listina upisovateľov určí, v akých lehotách sa musí splácať akcia, ktorá bola upísaná verejnou ponukou akcií. Zakladateľská listina stanoví lehoty pre splatenie upísaných akcií. Pred konaním ustanovujúceho valného zhromaždenia sa však musí splatiť emisné ážio plus aspoň 30% menovitej hodnoty akcií, ktoré sa majú splatiť peňažnými vkladmi. V prípade, že upisovatelia upísali celú výšku základného kapitálu, je nutné splatiť emisné ážio, aspoň 30% menovitej hodnoty akcií, ak sa spláca emisný kurz peňažnými vkladmi, a 100% nepeňažných vkladov, aby mohol registračný súd povoliť zápis tejto spoločnosti do obchodného registra.

Pri zvyšovaní základného kapitálu upísaním nových akcií, ktoré sa upisujú peňažnými vkladmi, stanoví valné zhromaždenie lehotu, v ktorej musí byť splatené najmenej 30% menovitej hodnoty upísaných akcií a emisné ážio. Ak sa tak nestane, upísanie akcií je neúčinné. Spoločnosť otvorí na svoje meno u banky zvláštny účet, na ktorý sa vklady splácajú. Ak bola uzavretá dohoda o započítaní, potom toto ustanovenie neplatí.

Ak zvyšuje spoločnosť základný kapitál upísaním nových akcií, ktoré sa upisujú nepeňažnými vkladmi, musia byť tieto vklady splatené pred tým, než je podaný návrh na zápis zvýšenia základného kapitálu do obchodného registra.

Pri kombinovanom zvýšení základného kapitálu stanoví valné zhromaždenie lehotu, v ktorej musí byť splateného najmenej 50% časti emisného kurzu akcií, ktoré boli upísané. Lehota je udaná tak, aby k splateniu požadovanej čiastky došlo ešte pred zápisom výšky základného kapitálu do obchodného registra. Stanovy alebo valné zhromaždenie môžu rozhodnúť o tom, aby bola požadovaná splatená čiastka vyššia než 50%. [14]

Medzi ďalšie základné povinnosti akcionára patrí povinnosť **lojality** a povinnosť **oznamovania**.

Povinnosť lojality

Povinnosť lojality je postavená na princípe, že účasť akcionára v spoločnosti je dobrovoľná, teda ak sa niekto stane akcionárom, je povinný konať tak, aby bol dosahovaný účel existencie spoločnosti stanovený právnymi predpismi a jej stanovami, resp. je povinný zdržať sa všetkého, čo by dosiahnutie tohto cieľa znemožňovalo alebo ohrozovalo. Jednotlivé povinnosti, ako je napr. povinnosť dodržiavať stanovy, nezneužívať väčšiny alebo menšiny hlasov v spoločnosti, jednať v súlade s dobrými mravmi a zásadami poctivého obchodného styku, nezneužívať postavenie ovládajúcej osoby, nevyvíjať tlak na členov predstavenstva a dozornej rady, prokuristu a zamestnancov spoločnosti, aby jednali v jeho súkromnom záujme a k škode spoločnosti, to všetko sú len jednotlivé prejavy tohto základného princípu lojality.

Princíp lojality je zároveň i výkladovým pravidlom, v ktorého rámci je možné a nutné interpretovať jednotlivé povinnosti akcionára voči spoločnosti, môže mať i regulačnú funkciu v situácii, kedy určité jednanie alebo opomenutie nie je postihnuté priamou právnou úpravou a môže mať i sankčnú funkciu, kedy by posúdenie určitého jednania alebo opomenutia podľa priameho zákonného ustanovenia mohlo viesť k nespravodlivému alebo nemravnému rozhodnutiu.[2]

Oznamovacia povinnosť

Oznamovaciu povinnosť ukladá zákon o podnikaní na kapitálovom trhu (§ 122 odst 1 ZPKT) všetkým osobám, ktoré dosiahnu alebo prekročia podiel na všetkých hlasovacích právach a.s. so sídlom v ČR (alebo v nečlenskom štáte Európskej únie, ak bol prospekt týchto akcií schválený v ČR), ktorých akcie sú prijaté k obchodovaniu na regulovanom trhu v ČR či v inom štáte EU, vo výške 3%, ak je ZK spoločnosti vyšší ako 100 000 000 Kč, 5%, 10%,

15%, 20%, 25%, 30%, 40%, 50%, alebo 75%, alebo zníži svoj podiel na všetkých hlasovacích právach pod tieto hranice. Rovnakú povinnosť má i samotná spoločnosť, ak nadobúda vlastné akcie. Rozdiel je však v tom, že ZPKT stanovil prahy vo výške 3%, prípadne 5% a 10%. Oznamovacej povinnosti podlieha i zvýšenie či zníženie podielu na hlasovacích právach v dôsledku zvýšenia či zníženia ZK. Spoločnosť je v takomto prípade najprv povinná uverejniť informáciu o novom celkovom počte hlasovacích práv a výške základného kapitálu, a to v kalendárnom mesiaci, v ktorom zmena nastala. Lehota pre jej splnenie potom beží až od okamžiku, kedy spoločnosť dostala tejto informačnej povinnosti. Oznamovacia povinnosť vznikne bez ohľadu na to, že hlasovacie právo sa nemôže uskutočniť z dôvodov stanovených zákonom, stanovami, alebo na základe rozhodnutia štátneho orgánu.[4]

Osoba, ktorej vznikla oznamovacia povinnosť, oznámi dosiahnutie, prekročenie alebo zníženie podielu do 3 pracovných dní potom, čo sa dozvie alebo mohla sa dozvedieť o skutočnosti, ktorá zakladá vznik oznamovacej povinnosti. Rozhodným tu teda je stav vedomosti alebo možnosti vedomosti oznamovateľa, nie vlastný okamžik vzniku povinnosti. Oznámenie musí obsahovať údaje o oznamovateľovi, údaje o emitentovi, výšku podielu oznamovateľa na hlasovacích právach emitenta s podrobným rozčlenením v zákonnej štruktúre a deň, kedy oznamovateľ stanovený podiel na hlasovacích právach dosiahol alebo prekročil, alebo kedy jeho podiel na hlasovacích právach poklesol pod stanovenú hranicu.[2]

Doplňkových povinností je viacero. Patrí sem povinnosť rešpektovať rozhodnutia valného zhromaždenia (jediného akcionára), ak nebolo súdom prehlásené za neplatné, dodržiavať pravidlo tzv. vnútorného obchodovania, ak akcionár nadobúda od spoločnosti majetok alebo na ňu majetok prevádza. Môže mu vzniknúť i povinnosť predložiť listinné akcie na výzvu spoločnosti za účelom ich výmeny, vyznačenie novej menovitej hodnoty, zničenie alebo pri zmene podoby atď. Okrem povinností, ktorých nositeľom môže byť každý akcionár, stanovuje zákon ďalšie povinnosti iba tým akcionárom, ktorí sú spoločníkmi akciových spoločností, ktorých akcie či iné účastnícke cenné papiere sú kótované na regulovanom trhu.[1]

Pre jediného akcionára vzniká povinnosť splatiť všetky podiely⁷ a splatiť emisný kurz akcií, resp. prevod príslušnej časti účastníckych cenných papierov na inú osobu, inak môže

⁷ Podiel akcionára je vymedzený ako účasť akcionára na spoločnosti a z tejto účasti plynúce práva a povinnosti. Podiel akcionára v a.s. je reprezentovaný akciami, popr. cennými papiermi ich zastupujúcimi.

byť spoločnosť zrušená súdom s likvidáciou. Údaje o jedinom akcionárovi sa zapisujú do obchodného registra. Zákon však výslovne neukladá jednému akcionárovi povinnosť oznámiť, že sa stal takým akcionárom, z ustanovenia § 32 odst. 3 ObchZ, ktorý ukladá spoločnosti povinnosť podať bez zbytočného odkladu návrh na zápis zapisovaných údajov alebo ich zmeny do obchodného registra, však táto povinnosť vyplýva pre akciovú spoločnosť, resp. jej predstavenstvo.

3.2 Akciová spoločnosť s jediným akcionárom

Jediného akcionára má spoločnosť, ktorú založil jediný zakladateľ. Týmto zakladateľom môže byť fyzická alebo právnická osoba. Zatiaľ, čo doterajšia úprava vylučovala, aby akciovú spoločnosť založila jedna fyzická osoba, novelou č. 355/2011 Sb., ktorá nadobudla účinnosť 01. 01. 2012 je možné, aby akciovú spoločnosť založila jedna fyzická osoba. Jediný zakladateľ zakladá spoločnosť zakladateľskou listinou. Ak má spoločnosť jediného akcionára, zapisuje sa firma alebo názov a sídlo alebo meno a bydlisko tohto akcionára do obchodného registra.

Zakladateľská listina musí podľa §163 ObchZ obsahovať:

- a) *„firmu, sídlo a predmet podnikania,*
- b) *navrhovaný základný kapitál,*
- c) *počet akcií, ich menovitú hodnotu, podobu, v ktorej budú vydané, určenie, či budú akcie zniet' na meno alebo na majiteľa, poprípade koľko akcií bude zniet' na meno a koľko na majiteľa; ak majú byť vydané akcie rôznych druhov, ich názov a popis práv s nimi spojených , poprípade údaj o obmedzení prevoditeľnosti akcií na meno,*
- d) *koľko akcií ktorý zakladateľ upisuje, za aký emisný kurz, spôsob a lehotu pre splatenie emisného kurzu a akým vkladom bude emisný kurz splatený,*
- e) *ak sa emisný kurz akcií spláca nepeňažitými vkladmi, i určenie predmetu nepeňažitého vkladu a spôsobu jeho splatenia, počet, menovitú hodnotu, podobu, formu a druh akcií, ktoré sa vydajú za tento nepeňažitý vklad,*
- f) *aspoň približnú výšku nákladov, ktoré v súvislosti so založením spoločnosti vzniknú,*
- g) *určenie správcu vkladu,*
- h) *ak má byť aspoň časť akcií vydaná na základe verejnej ponuky akcií, i údaje uvedené podľa ObchZ v odstavci 2 písm.a) až g),*
- i) *návrh stanov.“*

V prípade založenia spoločnosti bez verejnej ponuky akcií zákon nevyžaduje zvolanie zasadania ustanovujúceho valného zhromaždenia. Zakladateľ však rozhodne o založení spoločnosti, schváli stanovy alebo zvolí orgány spoločnosti, ktoré je podľa zákona a stanov oprávnené voliť valné zhromaždenie.

Úlohy jediného zakladateľa vyplývajú hlavne z §171 ObchZ. Jediný zakladateľ mimo iného rozhoduje o založení spoločnosti, schvaľuje stanovy spoločnosti, volí orgány spoločnosti, , schvaľuje v súlade s posudkom znalca alebo znalcov predmet nepeňažných vkladov a počet, menovitú hodnotu, podobu, formu a druh akcií, ktoré majú byť ako protiplnenie na ten ktorý vklad vydané. Priebeh ustanovujúceho valného zhromaždenia (respektíve rozhodnutia jediného zakladateľa) sa osvedčuje notárskym zápisom, ktorého prílohou je zoznam upisovateľov, ktorý obsahuje tiež menovitú hodnotu akcií upísaných každým z nich, ako i výšku splatenej časti emisného kurzu im upísaných akcií a zoznam zvolených členov orgánov spoločnosti. O rozhodnutí jediného zakladateľa o schválení stanov sa obstará notársky zápis, ktorý musí obsahovať tiež schválený text stanov. [5]

3.3 Ručenie akcionára

Základným rysom a. s. ako obchodnej korporácie čisto kapitálovej povahy je ten aspekt veci, že akcionár za dlhy spoločnosti nezodpovedá ani neručí. To však nevylučuje ručenie akcionára v niektorých špecifických prípadoch.

Individuálnym ručením sú prípady ručenia:

1. prevodca dočasného listu za splatenie emisného kurzu akcie nadobúdateľom dočasného listu (§ 176 odst. 3 ObchZ), a
2. správca vkladu⁸ (§ 60 odst. 4 ObchZ).[8]

Ďalej existuje ručenie zakladateľa a. s.; tento ručí za splnenie povinnosti správcu vrátiť v prípade, že spoločnosť nevznikla, splatené vklady alebo ich časti upisovateľom. Ak bola spoločnosť zrušená s likvidáciou, potom akcionár ručí za jej dlhy veriteľom až do výšky svojho podielu na likvidačnom zostatku.

⁸ Toto ručenie existuje bez ohľadu na to, či je správcom vkladu zakladateľ alebo banka.

3.4 Upisovanie akcií jediným akcionárom

Každý akcionár má prednostné právo upísať časť nových akcií spoločnosti upisovaných k zvýšeniu základného kapitálu v rozsahu jeho podielu na základnom kapitáli spoločnosti, ak sa akcie upisujú peňažitými vkladmi.

Jediný akcionár upisuje akcie v zmluve o upísaní akcií, ktorú uzatvára so spoločnosťou. Zmluva o upísaní akcií musí mať písomnú formu, podpisy musia byť úradne overené. K upísaniu akcií musí byť poskytnutá lehota aspoň 14 dní od doručenia návrhu na uzatvorenie zmluvy o upísaní akcií.

Zmluva o upísaní akcií musí obsahovať počet, druh, formu, podobu a menovitú hodnotu akcií upisovaných jednotlivými upisovateľmi, výšku emisného kurzu, spôsob splatenia emisného kurzu, pri peňažitých vkladoch číslo účtu a banky, v ktorej má byť emisný kurz splatený, pri nepeňažitých vkladoch predmet nepeňažitého vkladu a jeho ocenenie.

Zmluva o upísaní akcií nenahrádza zmluvu o vklade ani písomné prehlásenie vkladateľa. Splatenie vkladu musí byť uskutočnené až po uzavretí a nadobudnutí účinnosti zmluvy.

Ak dochádza k úpisu pri kombinovanom zvýšení základného kapitálu, je jediný akcionár povinný vždy splatiť v lehote uvedenej v uznesení valného zhromaždenia pred zápisom výšky základného kapitálu do obchodného registra minimálne 50% časti emisného kurzu upísaných akcií, ktorý je povinný splatiť upisovateľ, ak stanovy alebo uznesenie valného zhromaždenia nevyžadujú splatenie vyššej čiastky. Pod tento stanovený limit sa však nemôže ísť.[2]

4 ORGÁNY AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI

Pre akciovú spoločnosť je typické oddelenie vlastníctva od riadenia spoločnosti. Účasť tretích osôb u verejnej obchodnej spoločnosti a komanditnej spoločnosti je v riadení spoločnosti vylúčená, no riadenie u kapitálových spoločností vykonávajú výkonné orgány, ktoré sú spravidla tvorené tretími osobami. Toto platí zvlášť u akciovej spoločnosti. V tejto súvislosti je potrebné vnímať rozdiel medzi angloamerickým svetom a kontinentálnou Európou. Riadiaci orgán kontinentálnych akciových spoločností je možné vnímať za viac spjatý so záujmom vlastníka spoločnosti, než je tomu v prípade výkonného orgánu v anglosaskom právnom prostredí. Na druhej strane je možné americké alebo britské výkonné orgány akciových spoločností všeobecne považovať za viac pružné. Tieto súvislosti sa do istej miery premietajú do koncepcie organizačnej štruktúry a.s. zvolenej v tom ktorom štáte.

Prvým vývojovo starším a rozšírenejším modelom organizačnej štruktúry akciovej spoločnosti je model **monistický**. Uplatňuje sa predovšetkým v anglosaskom právnom prostredí, tzn. v právnom poriadku Spojených štátov amerických, v práve anglickom alebo írskom, ale aj v právnych poriadkoch krajín prislúchajúcich ku kontinentálnemu právnomu systému, teda krajín, ktoré sú svojou právnou kultúrou bližšie Českej republike, napr. Francúzsko, Taliansko, Švajčiarsko alebo Rusko. V organizačnej štruktúre monistického modelu sa nepočíta s dozornou radou. Funkcie riadenia a dozoru sú spojené u jediného orgánu, ktorý môže byť nazývaný rôzne. V angloamerickej úprave je týmto orgánom rada riaditeľov, v úprave francúzskej správna rada členovia týchto orgánov sú volení valným zhromaždením.

Druhým systémom riadenia a správy akciovej spoločnosti je systém **dualistický**. V dualistickej koncepcii sú vedľa valného zhromaždenia dva povinne zriaďované orgány – predstavenstvo a dozorná rada. Môže sa konštatovať, že dualistická organizačná štruktúra je založená na rozdelení funkcií medzi orgánmi tak, že predstavenstvu náleží riadenie a obchodné vedenie spoločnosti a dozornej rade prevažne kontrolná činnosť. Tento model je typický pre Nemecko, Rakúsko, Holandsko. Zakladatelia, resp. akcionári európskej spoločnosti kedykoľvek po dobu existencie spoločnosti majú na výber, či zvolia dualistický alebo dajú prednosť monistickému systému riadenia.

V českom práve ObchZ vychádza z dualistického modelu riadenia a správy akciovej spoločnosti. Rozlišuje pritom dve jeho možné varianty. V prvej je predstavenstvo volené a odvolávané valným zhromaždením, v druhej má spoločnosť možnosť pomocou stanov určiť, že členov predstavenstva volí a odvoláva dozorná rada.[7]

Právna úprava Českej Republiky rozlišuje teda dva druhy orgánov, a to:

1. **obligatórne**, ktoré musí mať spoločnosť vždy. Obligatónymi orgánmi a.s. sú valné zhromaždenie, predstavenstvo a dozorná rada.[2] V prípade akciovej spoločnosti s jediným akcionárom sa valné zhromaždenie nekoná, tento akcionár sám rozhoduje v pôsobnosti valného zhromaždenia.[1]
2. **fakultatívne**, ktoré spoločnosť tvoriť nemusí. Fakultatívne orgány a.s. nie sú ObchZ výslovne upravované, ak sa však takéto orgány v a.s. vytvoria, potom ich zriadenie, právomoc a pôsobnosť, počet členov a spôsob ich ustanovenia musia upravovať statuty spoločnosti.[2]

Jednotlivé orgány akciovej spoločnosti sú bližšie rozobrané v nasledujúcich podkapitolách. Valnému zhromaždeniu je venovaná podkapitola 4.1. Podkapitola 4.2 sa zaoberá rozhodovaním jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia, predstavenstvo a dozorná rada sú rozobrané v podkapitole 4.3 a 4.4. Na záver v podkapitole 4.5 sú uvedené základné zmeny akciovej spoločnosti na základe nového zákona o obchodných korporáciách, ktorý nadobudne účinnosť 1.1. 2014.

4.1 Valné zhromaždenie

Valné zhromaždenie je najvyšším orgánom a.s. Je to orgán, ktorého členmi sú všetci akcionári spoločnosti. Je najvyšší a spravidla kolektívny orgán spoločnosti. To vyplýva z princípu, že spoločnosť je pravidelne korporáciou s dvoma a viac svojimi členmi, ktorí dohromady tvoria valné zhromaždenie. Platnosť tohto pravidla však nie je bezpodmienečná. V prípade jednočlennej spoločnosti tvorí valné zhromaždenie tento jediný akcionár. Valné zhromaždenie je výkonným orgánom. Základná funkcia valného zhromaždenia spočíva v ustanovení štatutárneho a dozorného orgánu, v rozhodovaní o zásadných otázkach života spoločnosti, udeľovaní zásadných pokynov ostatným orgánom a kontrole plnenia uložených príkazov. Nemá a nesmie nahradzovať riadiacu činnosť predstavenstva ako štatutárneho orgánu spoločnosti.[2]

Valné zhromaždenie sa koná najmenej jedenkrát za rok v lehote určenej stanovami, najneskôr však do 6 mesiacov od posledného dňa účtovného obdobia.[5] K zvolaniu zasadania valného zhromaždenia je oprávnené predstavenstvo, jeden alebo viac členov predstavenstva, dozorná rada, akciová minorita alebo likvidátor. Ak je zasadanie valného zhromaždenia zvolané v lehote podľa stanov alebo zákona, jedná sa o **riadne zasadanie valného zhromaždenia**. Ak je zasadanie zvolané mimo tieto lehoty, jedná sa o **mimoriadne zasadanie valného zhromaždenia**. Zvolanie zasadania valného zhromaždenia je vždy právnym úkonom spoločnosti voči jej akcionárom, a to platí i v prípade, ak zasadanie zvoláva akciová minorita na základe súdneho zmocnenia.

Pôsobnosť valného zhromaždenia je daná zákonom. Do pôsobnosti valného zhromaždenia vždy náleží prijímanie a zmena stanov, s výnimkou zmeny v dôsledku zvýšenia ZK predstavenstvom, rozhodovanie o zvýšení či znížení ZK a o vydaní vymeniteľných a prioritných dlhopisov, poverenie predstavenstva k zvýšeniu ZK, rozhodovanie o možnosti započítania peňažnej pohľadávky voči spoločnosti proti pohľadávke na splatenie emisného kurzu, voľba a odvolanie členov predstavenstva, ak stanovy neurčujú, že sú volení a odvolávaní dozornou radou, voľba a odvolanie členov dozornej rady a iných orgánov určených stanovami, s výnimkou členov dozornej rady volenej zamestnancami, schválenie účtovnej závierky, rozhodnutie o rozdelení zisku alebo o úhrade straty a stanovenie tantiém, rozhodovanie o odmeňovaní členov predstavenstva a dozornej rady, o zrušení spoločnosti

s likvidáciou, menovanie a odvolanie likvidátora vrátane určenia výšky jeho odmeny a schválenie návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku, rozhodnutie o schválení premeny spoločnosti, o schválení zmluvy o zastavení podniku, o schválení zmluvy o dispozícii s podnikom alebo jeho časťou, schválenie ovládacej zmluvy, zmluvy o prevode zisku a zmluvy o tichom spoločenstve a jeho zmien. Medzi ďalšie rozhodnutia patria rozhodnutia o dobe a mieste splatnosti dividendy, určenie rozhodného dňa, rozhodnutia o zmene formy alebo druhu akcií, o zmene práv spojených s určitým druhom akcií a o obmedzení prevoditeľnosti akcie na meno, štiepení alebo spojení akcií, vylúčení alebo obmedzení prednostného práva akcionárov na úpis vymeniteľných a prioritných dlhopisov a mladých akcií, nadobúdania vlastných akcií, rozšírenie zákazu konkurencie, poskytovaní pôžičiek a úverov niektorým osobám a o prevzatí ručenia.[2]

Akcionár sa valného zhromaždenia zúčastňuje **osobne alebo v zastúpení na základe písomnej plnej moci**. Plná moc pre zastupovanie na valnom zhromaždení musí byť písomná a musí z nej vyplývať, či bola udelená pre zastúpenie na jednej alebo na viac valných zhromaždeniach v určitom období.[5] Je špeciálnou plnou mocou, oprávňujúcou zmocnenca k zastupovaniu na valnom zhromaždení.[4]

Podľa §31 odst. 1 Zákona č. 40/1964 Sb., občianskeho zákonníka, v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObčZ“) *„pri právnom úkone je možné sa dať zastúpiť fyzickou alebo právnickou osobou. Zmocniteľ udelí za týmto účelom plnú moc zmocnencovi, v ktorej musí byť uvedený rozsah zmocnencovho oprávnenia.“*[25]

Členovia orgánov spoločnosti môžu prijať zmocnenie k zastupovaniu na valnom zhromaždení iba ak uverejnia informácie o všetkých skúsenostiach, ktoré by mohli mať pre akcionárov význam pri posudzovaní, či v danom prípade hrozí stret jeho záujmov a záujmov zmocnenca, spolu s pozvánkou na valnom zhromaždení alebo s oznámením o jeho zvolaní.[4]

Stanovy môžu predpísať ďalšie náležitosti plnej moci k zastupovaniu na valnom zhromaždení. V praxi je veľmi obvyklou, stanovami predpísanou náležitosťou, úradné overenie podpisu akcionára. Takéto úradné overenie je potom podmienkou pripustenia zástupcu k účasti a hlasovaniu na valnom zhromaždení. Stanovy môžu predpisovať i udelenie plnej moci na predtlačenom formulári poskytovanom akciovou spoločnosťou.[2]

Zástupcom jediného akcionára a.s. pri rozhodovaní v pôsobnosti valného zhromaždenia môže byť člen predstavenstva či člen dozornej rady, výnimkou sú prípady, kedy by záujmy zástupcu boli v rozpore so záujmami zastúpeného. Podľa § 190 odst. 1 ObchZ „*jediný akcionár akciovej spoločnosti vykonáva pôsobnosť valného zhromaždenia.*“

Vecná náplň rozhodovania jediného akcionára je teda zhodná s náplňou rozhodovania valného zhromaždenia, pretože v oboch prípadoch, či už u jednočlennej alebo viacčlennej a.s. ide o rozhodovanie na najvyššej úrovni spoločnosti. U viacčlennej a.s. ide o rozhodovanie najvyššieho orgánu, u jednoosobnej o rozhodovanie osoby, ktorá je v postavení tohto orgánu. Pôsobnosť valného zhromaždenia je však nutné odlíšiť od procedurálnej otázky spojenej s konaním valného zhromaždenia. Pretože v prípade spoločnosti s jediným akcionárom sa valné zhromaždenie nekoná, procedurálne záležitosti, ktoré boli dané u valného zhromaždenia odpadávajú. Formálne náležitosti rozhodnutia jediného akcionára sú potom dané práve a jedine v špeciálnom ustanovení §190 odst. 1 ObchZ, podľa ktorého musí mať rozhodnutie jediného akcionára pri výkone pôsobnosti valného zhromaždenia písomnú formu a musí byť podpísané akcionárom.[3]

4.2 Rozhodovanie jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia

V prípade, že akciová spoločnosť existuje s jediným zakladateľom a akcionárom, neexistuje možnosť zvoliť a prijímať uznesenia na zasadaní valného zhromaždenia; tento jediný akcionár sám rozhoduje v pôsobnosti valného zhromaždenia. Jediný akcionár sa síce sám nestáva valným zhromaždením, avšak má jeho pôsobnosť a zároveň smie uskutočňovať to, čo inak zákon vo viacčlenných spoločnostiach vyhradzuje konsenzu všetkých akcionárov. Na jediného akcionára sa nemôže ani väčšina zákonných ustanovení o zvolaní, zasadaní a uznášaní sa valného zhromaždenia aplikovať.[2] Predstavenstvo spoločnosti preto nemusí zasielať žiadnu pozvánku ani zverejňovať oznámenie o konaní valného zhromaždenia. Záleží len na úvahe akcionára, kedy a ako o ktorej záležitosti rozhodne.[15] Z hľadiska zákona je bezvýznamné, či jednočlenná spoločnosť existuje už od svojho založenia, alebo či sa tak stalo v dôsledku spojenia akcií do rúk jediného akcionára. Ak má jediný akcionár právnu formu právnickej osoby, je potrebné vždy rozlišovať medzi konaním orgánov tohto akcionára a rozhodnutím jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia podľa § 190 ObchZ ; pôsobnosť valného zhromaždenia vykonáva v tomto prípade štatutárny orgán akcionára.

Jediný akcionár je pri svojom rozhodovaní oprávnený vyžadovať, aby sa jeho rozhodovania zúčastnilo i predstavenstvo a dozorná rada, akcionár ich však môže, no nemusí prizvať. Písomné rozhodnutie jediného akcionára pri výkone pôsobnosti valného zhromaždenia musí byť predstavenstvu a dozornej rade doručené, i keby sa ich členovia konania nezúčastnili. Rozhodnutie jediného akcionára má povahu uznesenia valného zhromaždenia a môže sa napadnúť návrhom podľa § 183 ObchZ.

ObchZ pripúšťa, aby jediný akcionár uzatváral s akciovou spoločnosťou, ktorej je jediným akcionárom, vlastným menom zmluvy a konal pritom i menom tejto spoločnosti, ak je osobou oprávnenou konať menom spoločnosti. Takto uzatvorená zmluva však musí mať vždy formu notárskeho zápisu alebo písomnú formu, a to i vtedy, ak zákon inak pre uzatváranú zmluvu takúto formu nepredpisuje. Pritom zmluva musí byť podpísaná pred orgánom povereným legalizáciou, nepostačuje teda následné overenie podpisu na nej. Takáto situácia môže nastať hlavne vtedy, ak je jediný akcionár tiež členom predstavenstva spoločnosti oprávnený jednať menom spoločnosti. Nedostatok písomnej formy zmluvy spôsobí v takom prípade jej neplatnosť. [4] Obchodný zákonník výslovne určuje, že na rozhodovanie jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia nedopadajú ustanovenia obchodného zákonníku o výkone hlasovacieho práva.

Jednočlennosť akciovej spoločnosti je dôvodom pre zjednodušenie niektorých rozhodovacích procesov. Platí to hlavne pri premenách spoločnosti, prevodoch a nájmoch podniku i pri uzatváraní koncernových zmlúv. Toto zjednodušenie vyplýva zo skutočnosti, že odpadajú povinnosti motivované ochranou menšinových akcionárov, napríklad sa nepožaduje vypracovanie správy predstavenstva, dozornej rady a znalcov, ktoré musia byť pri splynutiach predkladané valnému zhromaždeniu.[1]

Novelou obchodného zákonníku uskutočnenou zákonom č. 355/2011 Sb., ktorým sa mení zákon č. 125/2008 Sb., o premenách obchodných spoločností a družstiev, v znení neskorších predpisov, a ďalšími súvisejúcimi zákonmi s účinnosťou od 01. 01. 2012 došlo k novelizácii dvoch podstatných ustanovení obchodného zákonníka, ktoré sa týkajú rozhodovania jediného akcionára, a to[19]:

§ 132 odst. 1 ObchZ teraz znie takto: „*Ak má spoločnosť jediného spoločníka, nekoná sa valná hromada a pôsobnosť valnej hromady vykonáva tento spoločník. Prejav vôle spoločníka*

pri výkone pôsobnosti valnej hromady musí mať písomnú formu (ďalej len " rozhodnutie spoločníka "). Rozhodnutie spoločníka musí mať formu notárskeho zápisu o právnom úkone v tých prípadoch, kedy sa o rozhodnutí valnej hromady obstaráva notársky zápis. Ustanovenie §127 odst. 5 sa nepoužije. "

§ 190 odst. 1 ObchZ teraz znie takto: „ Ak má spoločnosť jediného akcionára, nekoná sa valné zhromaždenie a pôsobnosť valnej hromady vykonáva tento akcionár.

*Prejav vôle akcionára pri výkone pôsobnosti valného zhromaždenia musí mať písomnú formu (ďalej len " rozhodnutie akcionára "). Rozhodnutie spoločníka musí mať formu notárskeho zápisu o právnom úkone v tých prípadoch, kedy sa o rozhodnutí valnej hromady obstaráva notársky zápis. Ustanovenie § 186c odst. 2 a 3 sa nepoužijú. "*⁹

Po tejto novele je z citácií príslušných ustanovení zrejmé, že rozhodnutie jediného spoločníka je právnym úkonom. Týmto je vyriešená doposiaľ sporná otázka, či je rozhodnutie jediného spoločníka právnym úkonom, alebo nie. Tento zdanlivo teoretický problém mal totiž závažné praktické dopady. Otázky vzbudzoval napríklad charakter notárskeho zápisu, teraz bude jasné, že sa jedná o notársky zápis o právnom úkone jediného spoločníka. Najvyšší súd v minulosti vyžadoval, aby v situácii, kedy bola jediným spoločníkom sama akciová spoločnosť, rozhodnutie prijal celý kolektívny orgán, teda predstavenstvo, ako svoje ktorékoľvek iné rozhodnutie. Týmto ale vznikalo mnoho nejasností. [9]

Novelou č. 355/2011 Sb. v prípade, že bude napríklad za akciovú spoločnosť ako jediného spoločníka, resp. akcionára, oprávnený konať predseda predstavenstva samostatne, bude postačovať k rozhodnutiu jediného akcionára / spoločníka v pôsobnosti valného zhromaždenia iba jeho podpis a to vo forme predpokladanej obchodným zákonníkom. Odpadá tak nutnosť zložitého zvolávania celého predstavenstva za účelom prijatia takýchto rozhodnutí.[19]

⁹Predchádzajúce znenie § 132 odst. 2 ObchZ znie takto: „ Ak má spoločnosť jediného spoločníka, nekoná sa valné zhromaždenie a pôsobnosť valného zhromaždenia vykonáva tento spoločník. Rozhodnutie spoločníka pri výkone pôsobnosti valného zhromaždenia musí mať písomnú formu a musí byť podpísané spoločníkom. Rozhodnutie spoločníka musí mať formu notárskeho zápisu v tých prípadoch, kedy sa o rozhodnutí valného zhromaždenia obstaráva notársky zápis. Ustanovenie §127 odst. 5 sa nepoužije. "

Predchádzajúce znenie §190 odst. 1 ObchZ znie takto: „Ak má spoločnosť jediného akcionára, nekoná sa valné zhromaždenie a pôsobnosť valného zhromaždenia vykonáva tento akcionár. Rozhodnutie akcionára pri výkone pôsobnosti valného zhromaždenia musí mať písomnú formu a musí byť podpísané akcionárom. Rozhodnutie spoločníka musí mať formu notárskeho zápisu v tých prípadoch, kedy sa o rozhodnutí valného zhromaždenia obstaráva notársky zápis. Ustanovenie § 186c odst. 2 a 3 sa nepoužijú. "

Rozhodnutie jediného akcionára ako právny úkon bude platné, i keby ho predstavenstvo neodsúhlasilo. Ani nový režim rozhodnutia jediného akcionára nič nemení na doterajšej koncepcii neplatnosti takéhoto rozhodnutia. Naďalej sa použije zvláštna úprava tejto neplatnosti, ako sa presadzuje u klasického rozhodnutia valného zhromaždenia. Iba tie ustanovenia o právnych úkonoch, ktoré sa doposiaľ na rozhodnutie jediného spoločníka aplikovali analogicky, bude teraz možné na rozhodnutia vzťahovať priamo. Vo výsledku sa to však neodrazí. Ani zmenu režimu rozhodnutí jediného akcionára nesprevádzajú predchádzajúce ustanovenia. Na rozhodnutia prijaté pred 01. 01. 2012 tak bude nutné vzťahovať prísny režim doterajšej judikatúry.[9]

Jediný akcionár rozhoduje o založení spoločnosti, schvaľuje statuty spoločnosti, volí orgány spoločnosti, má právo schvaľovať predmet nepeňažitých vkladov a počet, menovitú hodnotu, podobu, formu a druh akcií, ktoré majú byť ako protiplnenie na ten ktorý vklad vydané. Ak jediný akcionár rozhodne, že pripúšťa upísanie akcií nad navrhnutú výšku základného kapitálu, rozhodne o jeho novej výške.

Do pôsobnosti jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia podľa §187 ObchZ náleží právo rozhodovať o zmene stanov, o zvýšení či znížení základného kapitálu alebo o poverení predstavenstva podľa §210 ObchZ či o možnosti započítania peňažitej pohľadávky voči spoločnosti proti pohľadávke na splatenie emisného kurzu, rozhodnúť o znížení základného kapitálu a o vydaní dlhopisov, o voľbe a odvolaní členov predstavenstva, ak statuty neurčujú, že sú volení a odvolávaní dozornou radou, o voľbe a odvolaní členov dozornej rady a iných orgánov určených statutom, o schválení mimoriadnej alebo riadnej účtovnej uzávierky a konsolidovanej účtovnej uzávierky a v zákonom stanovených prípadoch i medzičasovej účtovnej uzávierky, rozhodnúť o rozdelení zisku alebo iných vlastných zdrojoch alebo o stanovení tantiém a rozhodnúť o úhrade straty, rozhodnúť o odmeňovaní členov predstavenstva a dozornej rady, rozhodnúť o zrušení spoločnosti s likvidáciou, o menovaní a odvolaní likvidátora, vrátane určenia výšky jeho odmeny, o schválení návrhu rozdelenia likvidačného zostatku, rozhodnúť o fúzi, rozdelení, poprípade zmene právnej formy, rozhodnúť o schvaľovaní zmlúv a jednaní uskutočnených menom spoločnosti do jej vzniku, o schválení ovládacej zmluvy, zmluvy o prevode zisku a zmluvy o tichom spoločenstve a ich zmien, rozhodnutia o ďalších otázkach, ktoré zákon alebo statuty zahrňujú do pôsobnosti jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia, rozhodnúť o podaní žiadosti o prijatí účastníckych cenných papierov

spoločnosti k obchodovaniu na európskom regulovanom trhu alebo zahraničnom trochu obdobnom regulovanom trhu a o ich vyradení z obchodovania.

4.3 Predstavenstvo akciovej spoločnosti

Predstavenstvo je ďalším obligatórnym článkom v dualistickej štruktúre akciovej spoločnosti, je orgánom, ktorý riadi spoločnosť. [1] Predstavenstvo je štatutárnym orgánom spoločnosti. Ako štatutárny orgán je oprávnené jednať vo všetkých záležitostiach spoločnosti. Predstavenstvo je volený orgán, v prípade spoločnosti s jediným akcionárom, tento akcionár rozhoduje o zložení predstavenstva, ak nie je stanovami toto oprávnenie zverené dozornej rade.[7]

Predstavenstvo má mať podľa §194 ObchZ minimálne troch členov, toto však pre jednočlennú akciovú spoločnosť neplatí, tá môže mať i jednočlenné alebo dvojčlenné predstavenstvo. Maximálny počet členov nie je zákon predpísaný. Vždy však musia stanovy obsahovať počet členov predstavenstva, ak sa má počet členov predstavenstva zmeniť, je potrebné zmeniť i stanovy.

4.3.1 Výkon funkcie člena predstavenstva

Členom predstavenstva sa môže stať fyzická osoba, ktorá je staršia ako 18 rokov, je plne spôsobilá k právnym úkonom, bezúhonná, nenastala u nej prekážka prevádzkovania živnosti, nie je zároveň členom dozornej rady tej istej spoločnosti, splňuje predpoklady pre výkon funkcie podľa § 381 ObchZ a nie je zároveň prokuristom tej istej spoločnosti. Za podmienku svojho druhu sa môže považovať tiež súhlas s členstvom v predstavenstve. Osoba, ktorá nemá záujem naďalej vykonávať funkciu člena predstavenstva, má možnosť zo svojej funkcie odstúpiť. [7] Tým, že sa určitá osoba stane členom predstavenstva, nestráca ani svoju právnu osobnosť, ani svoju spôsobilosť vlastným jednaním nadobúdať práva a povinnosti. Akurát vzniká určitý právny vzťah medzi spoločnosťou a osobou, ktorá sa stala členom predstavenstva. Vzniká tu obligačný záväzkový vzťah medzi dvoma subjektmi; v jeho rámci majú strany určité práva a povinnosti. Menované alebo volené osoby pritom musia pritom musia so svojím menovaním súhlasiť výslovne alebo aspoň konkludentne (napr. tak, že podá návrh na zmenu zápisu v obchodnom registri.) Nikto pritom nemá právo byť členom

predstavenstva a ani neexistuje možnosť zmluvne zriadiť povinnosť spoločnosti zvoliť určitú osobu za člena predstavenstva, resp. ju vo funkcii ponechať. Funkcia sama vzniká okamžikom, kedy o tomto menovaní (zvolení) bolo platne a účinne rozhodnuté. Novozvolený člen predstavenstva je povinný bez zbytočného odkladu začať vykonávať svoju funkciu. Predovšetkým je však povinný podať návrh na zápis do obchodného registra, ak tak neuskutoční spoločnosť sama bez zbytočného odkladu. [2] Výkon funkcie člena predstavenstva končí smrťou, odstúpením z funkcie, odvolaním z funkcie, skončením jeho funkčného obdobia, voľbou nového člena predstavenstva, stratou podmienok či predpokladov pre výkon funkcie člena predstavenstva, stanovených právnym predpisom.

Ak sú členovia predstavenstva volení dozornou radou, môžu jej oznámiť rezignáciu na funkciu člena predstavenstva prostredníctvom jej predsedu. Príslušný orgán je povinný prerokovať odstúpenie na najbližšom zasadnutí potom, čo sa o odstúpení z funkcie dozvedel. Ak osoba, ktorá odstupuje z funkcie, oznámi svoje odstúpenie na zasadnutí príslušného orgánu, končí výkon funkcie uplynutím dvoch mesiacov po takomto oznámení, ak neschváli príslušný orgán spoločnosti na jej žiadosť iný okamžik zániku funkcie. Ak jediný akcionár neschváli na žiadosť osoby, ktorá je štatutárnym orgánom alebo jeho členom alebo členom iného orgánu spoločnosti, iný okamžik zániku funkcie, končí výkon funkcie tejto osoby uplynutím lehoty dvoch mesiacov odo dňa doručenia odstúpenia jedinému akcionárovi.

4.3.2 Výkon pôsobnosti jediného spoločníka alebo akcionára

Ak je a.s. jediným spoločníkom s.r.o. alebo akcionárom inej a.s., potom predstavenstvo musí vykonávať pôsobnosť valného zhromaždenia, avšak s tým, že za dcérsku spoločnosť jedná inak jej vlastný štatutárny orgán. Pre výkon pôsobnosti valného zhromaždenia s.r.o. alebo a.s. predstavenstvom platia zákonné ustanovenia o výkone pôsobnosti valného zhromaždenia jediným spoločníkom (§132 ObchZ) alebo akcionárom (§ 190 ObchZ). Výkon pôsobnosti valného zhromaždenia jediným spoločníkom alebo akcionárom patrí do rokovacej pôsobnosti členov predstavenstva. Člen alebo členovia predstavenstva oprávnení ku konaniu menom spoločnosti tu uskutočňujú právny úkon spoločnosti voči s. r. o. alebo a.s., ktorej je spoločnosť jediným spoločníkom alebo akcionárom.

Predstavenstvo ako štatutárny orgán spoločnosti prijíma rozhodnutia tiež o tom, ako má člen (členovia) predstavenstva pri konaní menom spoločnosti vykonávať pôsobnosť valného zhromaždenia s.r.o alebo a.s. jej jediným spoločníkom alebo akcionárom, pretože až na základe tohto uznesenia predstavenstva bude jeden alebo viac členov predstavenstva oprávnených konať menom spoločnosti, uskutočňovať vlastný výkon pôsobnosti valného zhromaždenia s.r.o alebo a.s. jediným spoločníkom alebo akcionárom; tieto odlišné funkcie sa nemôžu navzájom zameniť. [2]

4.3.3 Postavenie členov predstavenstva

Pre postavenie členov predstavenstva sú určujúcimi povinnosťami povinnosť lojality a povinnosť starostlivosti. Ďalšie povinnosti členov štatutárneho orgánu akciovej spoločnosti z nich vyplývajú, a môžu sa pokladať za ich konkretizáciu. Členovia predstavenstva sú povinní starať sa v zásade o všetky záležitosti spoločnosti. ObchZ stanovuje, že člen predstavenstva je povinný pri správe záležitostí spoločnosti postupovať so starostlivosťou riadneho hospodára. Povinnosť člena predstavenstva jednať so starostlivosťou riadneho hospodára vyplýva zo všeobecnej povinnosti lojality člena predstavenstva voči spoločnosti. Povinnosť lojality a povinnosť starostlivosti riadneho hospodára majú zmluvno-právny charakter; právny, pretože sa jedná o povinnosti uložené zákonom, zmluvný, pretože osoba, ktorá prijme funkciu člena predstavenstva, sa zaväzuje k tomu, že si bude počínať v súlade s týmito povinnosťami.

Povinnosť lojality znamená, že člen predstavenstva je povinný jednať vždy v najlepšom záujme a ku prospechu spoločnosti, a tomuto záujmu dávať prednosť pred záujmom vlastným, ako i záujmom jednotlivých akcionárov či tretích osôb.

Povinnosť lojality je zákonom podrobnejšie rozvedená do povinností, ktoré ju bližšie konkretizujú. Ide hlavne o zákaz zneužívanie výkonu funkcie k vlastnému prospechu alebo k prospechu iných, od spoločnosti odlišných osôb, povinnosť zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo privodiť spoločnosti škodu, povinnosť rešpektovať zákaz konkurencie vyplývajúci zo zákona a stanov a zákaz vnútorného obchodovania. Člen predstavenstva, ktorý porušuje povinnosť mlčanlivosti alebo sa dopúšťa konkurenčného jednania, nie je k spoločnosti lojálny a nevykonáva tak svoju pôsobnosť so starostlivosťou riadneho hospodára. Je možné, že člen predstavenstva spôsobí spoločnosti škodu svojim nedbalým či neprofesionálnym jednaním.

Starostlivosť riadneho hospodára sa môže chápať tak, že riadny hospodár uskutočňuje právne úkony týkajúce sa obchodnej spoločnosti zodpovedne a svedomite a rovnakým spôsobom sa tiež stará o majetok spoločnosti, ako keby išlo o jeho vlastný majetok. Takáto starostlivosť teda nepochybne zahrňuje starostlivosť o majetok akciovej spoločnosti nie len v tom zmysle, aby nevznikla škoda na majetku jeho úbytkom či znehodnotením, ale tiež aby bol majetok spoločnosti zhodnocovaný a rozmnožovaný v maximálnej možnej miere, aká je momentálne dosiahnuteľná. [7]

V tomto prípade nemusí dôjsť k porušeniu samotnej povinnosti lojality, ale dochádza k porušeniu povinnosti starostlivosti riadneho hospodára tým, že starostlivosť poskytovaná správe záležitostí spoločnosti nie je poskytovaná v dostatočnej kvalite.

Porušenie povinnosti lojality (resp. porušenie povinnosti starostlivosti riadneho hospodára) môže mať význam i pre nástup trestnoprávnej zodpovednosti členov predstavenstva.[2]

Základnými právami členov predstavenstva sú práva spojené s ich odmeňovaním. Ak nie je o odmene zjednané nič bližšie, má člen predstavenstva nárok na odmenu obvyklú. Obvyklá výška odmeny bude závisieť na objektívnych okolnostiach (napr. veľkosť akciovej spoločnosti či predmet oboru podnikania), ale tiež na subjektívnej okolnosti, ktorou je činnosť daným členom predstavenstva poskytnutá. Výška stanovenia odmeny je však veľmi zložitá, býva však určená v zmluve o výkone funkcie, vnútornom predpise alebo uznesení jediného akcionára[21]. Činnosť člena štatutárneho orgánu nie je vykonávaná v pracovnoprávnom pomere. Práva a povinnosti medzi spoločnosťou a členom jej predstavenstva sa podrobujú režimu obchodného záväzkového práva. Nič však nebráni tomu, aby iné činnosti pre spoločnosť boli vykonávané na základe pracovnoprávnych vzťahov, ak náplňou pracovného pomeru alebo iného pracovnoprávneho vzťahu nie je výkon činnosti člena štatutárneho orgánu.[18]

Zodpovednosť členov predstavenstva je treba rozlíšiť na zodpovednosť obchodnoprávnú, ktorá je upravená v obchodnom zákonníku a zodpovednosť ostatnú podľa iných právnych predpisov. Ide o zodpovednosť občianskoprávnú, ktorá sa uplatňuje napr. v prípade bezdôvodného obohatenia člena predstavenstva na úkor tretej osoby, ale tiež trestnoprávnú a správnu, ktorá nastupuje v prípade spáchania trestného činu, resp. priestupku či iného správneho deliktu. Vzťah medzi obchodnou spoločnosťou a osobu, ktorá je členom jej štatutárneho orgánu, je vzťahom, ktorý sa upravuje obchodným zákonníkom.

Zodpovednostný právny vzťah, ktorý vznikne porušením povinnosti vyplývajúcej zo základného právneho vzťahu medzi akciovou spoločnosťou a členom jej predstavenstva, je tak tiež vzťahom **obchodnoprávnym**. Podľa §757 ObchZ sa pre zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinností stanovených obchodným zákonníkom uplatní § 373¹⁰ a násl. ObchZ o náhrade škody. [7]

Pri rozhodovaní o tom, či člen predstavenstva porušil alebo neporušil svoju povinnosť jednať so starostlivosťou riadneho hospodára, posudzuje súd nutne jeho činnosť spätne. Vo vyspelých právnych poriadkoch sa ako ochrana proti tomuto spätnému hodnoteniu obchodných rozhodnutí predstavenstva uplatňuje tzv. pravidlo podnikateľského úsudku. Toto pravidlo je tiež premietnuté v návrhu zákona o obchodných korporáciách. A to v §52 odst. 1, ktorý stanovuje že „*starostlivosť riadneho hospodára neporuší ten, kto mohol pri svojom podnikateľskom rozhodovaní konanom v dobrej viere rozumne predpokladať, že rozhoduje informovane a v obhájiteľnom záujme obchodnej korporácie.*“[23]

Rozoberané pravidlo platí avšak, ako zdôrazňuje P. Čech (2010), iba pre kritérium vhodnosti, resp. ekonomickej či obchodnej opodstatnenosti. Podnikateľský úsudok sa nepripúšťa v otázke zákonnosti.[7]

Na základe zákona č. 351/2011 Sb., s účinnosťou od 01.01.2012 je upravený postup pre prípad, že jednatel', člen predstavenstva či dozornej rady spoločnosti s jediným akcionárom odstúpi zo svojej funkcie. ObchZ stanoví, že výkon funkcie končí dňom, kedy odstúpenie prerokoval orgán, ktorý ho zvolil alebo menoval. (obvykle valné zhromaždenie). Prípady spoločností, kde sa valné zhromaždenie nekoná, zákon neriešil. Ak pôsobnosť valného zhromaždenia vykonáva jediný akcionár a ten neschváli na žiadosť osoby iný okamžik zániku funkcie, končí výkon funkcie tejto osoby uplynutím lehoty dvoch mesiacov odo dňa doručenia odstúpenia jedinému akcionárovi. Jedinému akcionárovi zostáva právo dostupujúceho jednatel'a či člena dozornej rady, alebo predstavenstva, kedykoľvek behom danej dvojmesačnej lehoty odvolať.

¹⁰ §373 ObchZ znie takto:“Kto poruší svoju povinnosť zo záväzkového vzťahu, je povinný nahradiť škodu tým spôsobenú druhej strane, iba ak by preukázal, že porušenie povinností bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť“

Zrejme najvýznamnejšou zmenou, ktorú novela obchodného zákonníku priniesla, je pripustenie súbehu funkcie štatutárneho orgánu a možnosti dopredu limitovať náhradu škody v obchodnoprávných vzťahoch. Súbehom funkcií sa všeobecne rozumie, keď štatutárny orgán vykonáva činnosť pre spoločnosť ako z titulu svojej pozície štatutárneho orgánu (tzn. na základe zmluvy o výkone funkcie alebo mandátnej zmluvy), tak i na základe pracovnej zmluvy. Typicky ide o záležitosti obchodného vedenia. Jednatel' spoločnosti tak mohol mať zjednaný platný pracovný pomer k spoločnosti výlučne na činnosti výrazne vzdialené svojej riadiacej právomoci (napr. na pozíciu šoféra, skladníka, programátora), alebo musel takúto riadiacu pozíciu zaujať v inej spoločnosti, ako bola tá, v ktorej pôsobil ako člen orgánu (mohol sa teda stať napr. zamestnancom – riaditeľom dcérskej či sesterskej spoločnosti). Na základe novely obchodného zákonníku, je do českého právneho poriadku vložený §66d ObchZ, ktorý pripúšťa, aby štatutárny orgán poveril výkonom obchodného vedenia sčasti i scela iného, vrátane jednotlivých členov tohto orgánu. Výkon takéhoto poverenia potom bude možné konať v súbežnom pracovnom pomere.

Predstavenstvo či jednatelia tak budú môcť kedykoľvek rozhodnúť, že určité otázky obchodného vedenia nebude rozhodovať predstavenstvo, ale že ich rozhodovanie zverí niektorému z členov predstavenstva či jednotlivému jednatel'ovi. Zákon mlčí o tom, aké ma rozhodnutie o delegácii splňovať formálne náležitosti. Podľa P. Čecha sa vylúčiť nedá zrejme ani to, aby rozhodnutie o delegácii prijalo i predstavenstvo, ktoré má jediného akcionára, aby teda ten delegoval výkon obchodného vedenia sám na seba. Jeden z hlavných prínosov zákona č. 351/2011 Sb. tkvie v novom znení § 386 odst. 1 ObchZ)¹¹, ktorý doposiaľ zakazoval, aby sa strany obchodných záväzkových vzťahov vzdali **práva na náhradu škody** pred porušením povinnosti, z ktorého škoda môže vzniknúť. Nové znenie § 386 odst. 1 ObchZ stranám výslovne dovoľuje, aby rozsah náhrady škody dopredu obmedzili. Nová úprava otvára účastníkom obchodných záväzkových vzťahov dokonca možnosť, aby sa práva na náhradu škody dopredu i vzdali. Výnimku zákon stanoví iba ohľadne škody spôsobenej úmyselne. [9]

¹¹ § 386 odst. 1 ObchZ znie takto: “Vo vzťahoch upravených týmto zákonom sa môže dohodu vzdať práva na náhradu škody či toto právo obmedziť i pred porušením povinnosti, z ktorého môže škoda vzniknúť. Pred porušením povinnosti, z ktorej môže škoda vzniknúť, sa však nemôže vzdať práva na náhradu škody spôsobenej úmyselne ani toto právo obmedziť.”

4.4 Dozorná rada

Posledným obligatórnym orgánom a.s. je dozorná rada, ktorá je kontrolným orgánom akciovej spoločnosti. Dozorná rada je orgán kolektívny, orgán volený, musí mať minimálne troch členov a počet členov musí byť deliteľný tromi. Maximálny počet členov nie je zákonom určený. Voľbu jej predsedu zákon nevyžaduje, ale v praxi je toto časté a vhodné. Predsedu môže zvoliť jediný akcionár v pôsobnosti valného zhromaždenia iba z radov členov dozornej rady

Dozorná rada rozhoduje väčšinou hlasov všetkých svojich členov, ak stanovy neurčujú, že rozhoduje vyšším počtom hlasov. Každý člen dozornej rady má vždy jeden hlas. Uznesenie dozornej rady na nedá napadnúť žalobou na vyslovenie jeho neplatnosti.

Členom dozornej rady sa môže stať fyzická osoba, staršia ako 18 rokov, plne spôsobilá k právnym úkonom, bezúhonná, u ktorej nenastala prekážka prevádzkovania živnosti, nesmie byť zároveň členom predstavenstva, prokuristom, alebo osobou oprávnenou podľa zápisu v obchodnom registri jednať menom tej istej spoločnosti. Členov dozornej rady menuje rozhodnutím jediný akcionár[4], právo voliť členov dozornej rady majú zamestnanci, ktorí sú k spoločnosti v pracovnom pomere. Členovia dozornej rady sú volení na dobu určenú stanovami. Funkčné obdobie člena dozornej rady nesmie presiahnuť 5 rokov. [5] Nie je prípustné, aby stanovy alebo uznesenie jediného akcionára dozornej rade jej pôsobnosť obmedzili alebo vôbec odobrali. Je však prípustné rozšírenie pôsobnosti dozornej rady. Dozorná rada je predovšetkým povinná ku kontrolnej činnosti, a to vždy riadne, svedomite, s rešpektom k požiadavkám profesionality pri výkone svojej činnosti.

Základnou povinnosťou je tu dohľad nad činnosťou predstavenstva. Zatiaľ čo predstavenstvo je povinné k riadeniu a dohľadu nad činnosťou svojich podriadených (zamestnancov spoločnosti), potom dozorná rada uskutočňuje kontrolu nad činnosťou predstavenstva. Dozorná rada je povinná uskutočňovať náhodné kontroly, a ak je zistená nezrovnalosť, musí zariadiť revíziu. Ak členovia dozornej rady zanedbajú túto svoju povinnosť, potom zodpovedajú za vzniknutú škodu.

Dozorná rada má štyri základné okruhy svojej kontrolnej činnosti. Prvým z nich je **dohľad nad činnosťou predstavenstva a nad výkonom podnikateľskej činnosti**

spoločnosti. Dozorná rada dohliada ako na obchodné vedenie spoločnosti vo všetkých jeho oboroch bez výnimky, tak i na výkon konateľskej pôsobnosti. Dohliada i na súlad s právnymi predpismi, stanovami, uznesením jediného akcionára, ale i na výkon funkcie so starostlivosťou riadneho hospodára. Nesmie však sama priamo či nepriamo riadiť spoločnosť ani zasahovať do riadenia predstavenstva, môže však svojim uznesením obmedziť konateľské oprávnenie predstavenstva.

Druhým okruhom kontrolnej činnosti dozornej rady je jej **právo kontrolovať obsah účtovných a obchodných kníh a iných dokladov a tam obsiahnutých údajov.** Členovia dozornej rady si môžu vyžiadať písomné ale aj ústne informácie od členov predstavenstva alebo zamestnancov spoločnosti. Môžu tiež uskutočňovať vlastné šetrenia, napr. prepočítavať stav hotovosti v pokladnici spoločnosti, vyžiadať si k predloženiu listinné cenné papiere. Toto právo má každý člen dozornej rady osobne a nikto ho nemôže obmedziť, podmieniť, alebo vylúčiť.

Tretí okruh tu predstavuje **prieskum správnosti účtovných výkazov.** Dozorná rada kontroluje všetky druhy účtovných závierok bez výnimky, rozvahy zostavované pri vzniku a zániku spoločnosti, vydanie rozhodnutia o úpadku a v súvislosti s jednotlivými formami premeny spoločnosti. Vyjadruje sa tiež k návrhu na rozdelenie zisku, úhradu straty a je povinná so svojimi závermi zoznámiť jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia.

Posledný okruh predstavuje **povinnosť podávať pravidelné správy o svojej činnosti** v lehotách určenými stanovami, inak aspoň raz ročne. Môže tak uskutočniť i z vlastného podnetu.

Funkcia člena dozornej rady končí smrťou, zánikom spoločnosti bez právneho nástupcu alebo s právnym nástupcom, odvolaním, dostúpením, stratou spôsobilosti k výkonu funkcie, dohodou strán, skrátením funkčného obdobia zmenou stanov.[2]

4.5 Zákon o obchodných korporáciách a jeho zmeny v akciovej spoločnosti

Dňa 1.1. 2014 nadobudne účinnosť zákon č. 90/2012 Sb., o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách), (ďalej len „ZOK“). Tento zákon nahradí obchodný zákonník v časti, ktorá upravuje právo obchodných spoločností. Návrh zákona o obchodných korporáciách vychádza z myšlienky, že základným kódexom súkromného práva je občiansky zákonník, ktorý postihuje všeobecné životné situácie, do ktorých sa bežný človek dostane. Zákon o obchodných korporáciách tak upravuje iba skutočnosti vzťahujúce sa k vzniku, zániku a správe obchodných spoločností a družstiev. Všeobecne bude v rámci akciovej spoločnosti v súlade s dnešnou úpravou možná existencia jednočlennej spoločnosti založením alebo sústredení všetkých podielov a účastníckych cenných papierov v rukách jediného akcionára.

Skutočnosť existencie jednočlennej spoločnosti má za následok vznik povinnosti splatenia všetkých podielov a splatenie emisného kurzu akcií. Pôsobnosť valného zhromaždenia vykonáva jediný akcionár s tým, že je povinný rozhodnutia uskutočňovať v písomnej forme, resp. vo forme verejnej listiny, ak je to vyžadované pre bežné rozhodnutia valného zhromaždenia. Jediný spoločník má povinnosť písomne informovať štatutárne orgány a dozornú radu. Stávajúci §132 odst. 2¹² veta prvá prevzatý nie je, s tým, že to, či si jediný spoločník vyžiada na jednaní účasť štatutárneho orgánu, je vecou jeho rozhodnutia a zákon mu túto právomoc dávať nemusí.

I naďalej je riešená situácia, kedy dochádza k vzniku zmlúv medzi jediným akcionárom, ak tento zároveň za spoločnosť jedná, a spoločnosťou, tzn. oproti dnešnej spornej dikcii sa jednoznačne vyžaduje, aby v konkrétnom jednaní bola prítomná tá istá osoba, i keď v odlišnom postavení, takže napr. bude síce jediný akcionár jedným z jednatel'ov, ale v konkrétnom prípade bude za spoločnosť jednat' jednatel' druhý. Takéto zmluvy musia byť uzatvárané v písomnej podobe. Overenie orgánom povereným legalizáciou a forma notárskeho zápisu boli vypustené. Povinnosť písomnej formy zmluvy však neplatí, ak ide o zmluvy uzatvárané v bežnom obchodnom styku a za bežných obchodných podmienok, teda pri bežnej prevádzke závodu. Akékoľvek dojednania zakladateľského aktu vylučujúce prevoditeľnosť a možnosť prechodu podielu alebo účastníckych cenných papierov sú

¹² Jediný spoločník je oprávnený vyžadovať, aby sa rozhodovania podľa odstavca 1 zúčastnil i jednatel' a dozorná rada, ak bola zriadená.

neúčinné až do okamžiku, kedy spoločnosť prestane splňovať podmienky unipersonálnej spoločnosti.[17] Základná zmena sa však bude týkať samotného procesu zakladania akciovej spoločnosti, prípustné bude iba tzv. jednorazové založenie, kedy zakladatelia musia upísať a splatiť sami celý základný kapitál. Spoločnosť bude môcť verejnosť osloviť až pri zvyšovaní základného kapitálu. [16]

Novinkou bude i zmluva o výkone funkcie, ktorá bude povinná a bude musieť obsahovať všetky pravidlá odmeňovania.[22] Na aké benefity má nárok člen predstavenstva, dozornej rady, jednatel' – to všetko bude musieť byť popísané v zmluve o výkone funkcie, ktorú bude schvaľovať buď valné zhromaždenie, alebo dozorná rada. Ak bude dozorná rada odvolávať a voliť členov predstavenstva, bude schvaľovať i zmluvu o výkone funkcie. Dnes platí, že výkon funkcie je zo zákona úplatný, ak si strany nedohodnú opak. Podľa novej právnej úpravy to bude obrátene, ak si účastníci nedohodnú odmenu, bude výkon funkcie bezplatný. Dôvodom je snaha vytvoriť tlak na spoločnosti a členov orgánov, aby si zjednali presné pravidlá pre odmeňovanie dopredu. Z hľadiska nastavenia corporate governance, resp. vnútornej štruktúry akciovej spoločnosti sa môže ako zcela zásadná javiť možnosť českých podnikateľov voliť medzi dvojúrovňovou a jednoúrovňovou štruktúrou riadenia vnútornej štruktúry. Zakladateľ akciovej spoločnosti sa tak môže v okamžiku zakladania akciovej spoločnosti rozhodnúť, či pre vnútornú štruktúru riadenia zvolí doterajší známy dualistický model (predstavenstvo – dozorná rada) alebo monistický systém riadenia vnútornej štruktúry (správna rada). [11]

Tradične je monistická štruktúra delená takto:

- štatutárny orgán je štatutárny riaditeľ, s tým, že môže byť kumulácia funkcií predsedu správnej rady a štatutárneho riaditeľa,
- kontrolným orgánom a vo svojej podstate orgánom sťaženejším, je správna rada.

Správna rada, ako obdoba dozornej rady, je orgánom na ktorého členov sa použijú obdobné ustanovenia ako u členov dozornej rady. Na postavenie predsedu správnej rady sa použijú ustanovenia o predstavenstve, ak teda nie je zároveň štatutárnym riaditeľom. Na toho sa použijú ustanovenia o predstavenstve.

Všeobecne sa preto v zákone konštatuje, že sa použijú tie ustanovenia, ktoré obsahovo najlepšie zodpovedajú povahe a pôsobnosti zákonných orgánov. Zvolávanie a organizácia správnej rady je vecou určenia stanov. Vzhľadom ku kolektívnej povahe správnej rady, sa

využíva francúzsky model ustanovenia osoby predsedu správnej rady. Tento orgán, ktorý správnu radu zastupuje navonok nie je však orgánom štatutárnym. Odvolať predsedu správnej rady môže rada iba vtedy, ak s tým súhlasí väčšina tých členov, ktorí boli zvolení valným zhromaždením. Predseda správnej rady povinný k organizačnej činnosti, vo svojej pôsobnosti podlieha kontrole zo strany ostatných členov správnej rady. Jednanie navonok nenahradzuje štatutárny orgán. Štatutárnym orgánom spoločnosti je štatutárny riaditeľ, na ktorého postavenie sa aplikujú obdobné ustanovenia ako o predstavenstve. Ak je štatutárny riaditeľ zároveň predsedom správnej rady, neuplatní sa na neho ustanovenie o dozornej rade, ale tiež ustanovenie o predstavenstve. Štatutárny riaditeľ je povinný jednať so starostlivosťou riadneho hospodára a zodpovedá za spôsobenú ujmu obdobne ako členovia predstavenstva.[17]

J. Lasák vyslovuje predpoklad, že riadenie spoločnosti s jednoúrovňovou štruktúrou je menej nákladné, čo môžu uvítať hlavne začínajúci podnikatelia. Podľa J. Dědiča je možnosť monistického systému ústretový krok k zahraničným investorom, ktorí sú zvyknutý zo svojho právneho poriadku na určitý typ organizácie a správy. Napr. vo Francúzsku, ktoré bolo typicky monistické, už pred rokmi dovolili dualistický systém. Ukazuje sa však, že i cez umožnenie dualistického systému vo Francúzsku prevažuje stále pôvodný monistický systém.[11]

5 ZÁVER

Pre akciovú spoločnosť s jediným akcionárom platia zvlášťne pravidlá nielen pre samotné zakladanie, ale i pre chod celej spoločnosti. Ako bolo povedané už v úvode tejto bakalárskej práce, jej cieľom bolo vyzdvihnúť špecifiká akciovej spoločnosti s jediným akcionárom, a zároveň poukázať na základné zmeny v akciovej spoločnosti, ktoré prináša nový zákon o obchodných korporáciách. Tento zákon nadobudne účinnosť ku dňu 01.01.2014 a nahradí obchodný zákonník v časti, ktorá upravuje právo akciových spoločností.

Akciová spoločnosť je teoreticky vymedzená ako celok. Bližšie charakterizované je založenie a vznik akciovej spoločnosti. Jediný akcionár zakladá spoločnosť zakladateľskou listinou. Základným dokumentom pri zakladaní spoločnosti sú stanovy, ktoré dopĺňujú zakladateľskú listinu. Stanovy schvaľuje jediný akcionár. Celý proces zakladania spoločnosti završuje zasadanie ustanovujúceho valného zhromaždenia. Akciová spoločnosť vzniká dňom zápisu do obchodného registra. Pre jediného akcionára platia zvlášťne pravidlá nielen pre samotné zakladanie, ale i pre chod spoločnosti. Ako jediný spoločník rozhoduje o tom, čo v inej spoločnosti uskutočňuje valné zhromaždenie. Sám vyberá členov predstavenstva, môže byť i jeho členom. Sám vyberá členov dozornej rady, ak sa na tom nepodieľajú zamestnanci spoločnosti, schvaľuje v súlade s posudkom znalca alebo znalcov predmet nepeňažných vkladov a počet, menovitú hodnotu, formu a druh akcií, ktoré majú byť ako protiplnenie na ten ktorý vklad vydané. Jediný akcionár upisuje akcie v zmluve o upísaní akcií, ktorú uzatvára so spoločnosťou. Zmluva o upísaní akcií musí mať písomnú formu a podpisy musia byť úradne overené.

Základnými orgánmi akciovej spoločnosti sú valné zhromaždenie, predstavenstvo a dozorná rada. Jediný akcionár sa síce sám nestáva valným zhromaždením, avšak má jeho pôsobnosť. Na jediného akcionára sa nemôže aplikovať ani väčšina zákonných ustanovení, ktoré sa týkajú zvolania, zasadania a uznášaní sa valného zhromaždenia. Predstavenstvo spoločnosti preto nemusí zasielať žiadnu pozvánku ani zverejňovať oznámenie o konaní valného zhromaždenia. Záleží teda len na úvahe jediného akcionára, kedy a ako o ktorej záležitosti rozhodne. Jediný akcionár je oprávnený vyžadovať, aby sa jeho rozhodovania zúčastnilo predstavenstvo a dozorná rada, prizvať ich však môže no nemusí. Predstavenstvo je štatutárnym orgánom spoločnosti a je oprávnené konať vo všetkých záležitostiach

spoločnosti. V prípade spoločnosti s jediným akcionárom, tento akcionár rozhodne o zložení predstavenstva ak so stanov neprislúcha táto povinnosť dozornej rady. Predstavenstvo má mať podľa ObchZ minimálne troch členov, toto však pre akciovú spoločnosť s jediným akcionárom neplatí, tá môže mať i jednočlenné alebo dvojčlenné predstavenstvo. Maximálny počet členov nie je zákonom predpísaný. Kontrolným orgánom je dozorná rada, ktorá musí mať minimálne troch členov a počet členov musí byť deliteľný tromi. Maximálny počet členov nie je zákonom predpísaný. Predsedu dozornej rady môže jediný akcionár zvoliť iba z radov členov dozornej rady. Základnou povinnosťou dozornej rady je dohľad nad činnosťou predstavenstva.

Vedeckou metódou komparácie sú spracované základné zmeny v akciovej spoločnosti, ktoré priniesla novela obchodného zákonníku uskutočnená zákonom č. 355/2011 Sb., o premenách obchodných spoločností a družstiev s účinnosťou od 01. 01. 2012 oproti doterajšej úprave. Na základe tejto novely môže byť zakladateľom akciovej spoločnosti s jediným akcionárom fyzická alebo právnická osoba.

Významná zmena na základe zákona č. 355/2011 Sb., o premenách obchodných spoločností sa týka rozhodovania v akciovej spoločnosti s jediným akcionárom. Po tejto novele je zrejmé, že rozhodnutie jediného akcionára je právnym úkonom. V minulosti vznikalo mnoho nejasností, či rozhodnutie jediného akcionára je právnym úkonom alebo nie, no táto sporná otázka je týmto vyriešená. Ďalším kladom tejto novely je, že odpadá nutnosť zložitého zvolávania celého predstavenstva za účelom prijatia rozhodnutí jediného akcionára. V prípade, že bude za akciovú spoločnosť ako jediného akcionára oprávnený konať predseda predstavenstva samostatne, bude postačovať k rozhodnutiu jediného akcionára v pôsobnosti valného zhromaždenia iba jeho podpis a to vo forme, ktorú predkladá obchodný zákonník.

Na základe zákona č. 351/2011 Sb., s účinnosťou od 01.01.2012 je upravený postup pre prípad, že konateľ, člen predstavenstva či dozornej rady spoločnosti s jediným akcionárom odstúpi zo svojej funkcie. ObchZ stanoví, že výkon funkcie končí dňom, kedy odstúpenie prediskutoval orgán, ktorý ho zvolil alebo menoval. (obvykle valné zhromaždenie). Prípady spoločností, kde sa valné zhromaždenie nekoná, zákon neriešil. Ak pôsobnosť valného zhromaždenia vykonáva jediný akcionár a ten neschváli na žiadosť osoby iný okamžik zániku funkcie, končí výkon funkcie tejto osoby uplynutím lehoty dvoch mesiacov odo dňa doručenia odstúpenia jedinému akcionárovi. Jedinému akcionárovi zostáva

právo odstupujúceho konateľa či člena dozornej rady, alebo predstavenstva, kedykoľvek behom danej dvojmesačnej lehoty odvolať.

Na základe zákona č. 90/2012 Sb., o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách), ktorý nadobudne účinnosť 01.01. 2014 bude novinkou napríklad zmluva o výkone funkcie, ktorá bude povinná a bude musieť obsahovať všetky pravidlá odmeňovania. Z hľadiska vnútornej štruktúry akciovej spoločnosti je zásadnou zmenou, že českí podnikatelia si môžu zvoliť medzi dvojúrovňovou a jednoúrovňovou štruktúrou riadenia spoločnosti. Zakladateľ akciovej spoločnosti sa tak môže v okamžiku zakladania akciovej spoločnosti rozhodnúť, či pre vnútornú štruktúru riadenia zvolí monistický alebo pre neho už známy dualistický systém riadenia vnútornej štruktúry. Závisí teda na zakladateľovi samom, ku ktorému modelu riadenia sa prikloní. Každý samostatne si musí uvedomiť možné výhody a nevýhody, ktoré ten či onen model prináša. Monistický systém je tzv. ústretovým krokom k zahraničným investorom, ktorí sú zvyknutí zo svojho právneho poriadku na určitý typ organizácie a správy a je i menej nákladný, čo určite privítajú začínajúci podnikatelia. Na dualistický systém sú už však českí podnikatelia zvyknutí a je pre nich známy, a možno práve táto skutočnosť bude dôvodom prečo si zvolia tento systém riadenia spoločnosti.

Na rozdiel od ostatných obchodných spoločností a družstva je právna úprava akciovej spoločnosti do významnej miery regulovaná európskym právom. Vzhľadom k tomu, že právna úprava akciovej spoločnosti je veľmi zložitá, tento typ kapitálovej spoločnosti sa nehodí pre každý typ podnikania. Je ideálna predovšetkým pre veľký typ podnikov, ktoré vyžadujú veľké a dlhodobé investície, ktoré nie je schopný jednotliviec, alebo úzka skupina ľudí zaistiť.

Zoznam použitej literatúry

Monografie

- [1] ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl.* 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 360s. ISBN 80-7357-164-1.
- [2] DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost.* 2. vyd. Praha: ASPI, 2009. 936s. ISBN 978-80-7357-430-7.
- [3] DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. *Právo obchodních společností. Přehled judikatury s komentářem.* 2. díl. Linde Praha, 2010. ISBN 978-80-7201-781-2.
- [4] DĚDIČ, Jan et al. *Akciové společnosti.* 7. přepracované vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 697s. ISBN 978-80-7400-404-9.
- [5] JOSKOVÁ, Lucie a Pavel PRAVDA. *Obchodní zákoník 2012. Úplné znění s úvodním komentářem.* 8.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2012. 112s. ISBN 978-80-247-4030-0.
- [6] LASÁK, Jan a Bohumil HAVEL. *Kompendium korporálního práva.* 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 237s. ISBN 978-80-7400-018-8.
- [7] ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členu.* 1.vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. 199s. ISBN 978-80-7400-346-2.
- [8] ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Obchodní zákoník. Komentář.* 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 1477s. ISBN 978-80-7400-354-7.

Časopisecké diela

- [9] ČECH, Petr. *Hlavní změny v obchodním zákoníku po 1. lednu 2012. Právní rádce.* 2012, č. 1, s. 19 – 26. ISSN 1210 – 4817.

- [10] DĚDIČ, Jan. Obecná úprava právnických osob v novém občanském zákoníku (se zaměřením na její význam pro obchodní korporace). *Obchodní právo*. 2012, č. 1, s. 3 – 12. ISSN 1210 – 8278.
- [11] LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 2, s. 46 – 51. ISSN 1803 – 6554.

Internetové zdroje

- [12] BOUDA, Zbyněk. *pravnik.cz* [online] 2011. [cit. 2012 – 02 - 22]. Práva akcionářů v českém právním řádu. Dostupné z: www.pravnik.cz/a/190/prava-akcionaru-v-ceskem-pravnim-radu.html
- [13] DOLEČEK, Marek. *businessinfo.cz*. [online] 2010 [cit. 2012 – 04 -15]. Zrušení akciové společnosti. Dostupné z: www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/obchodni-spolecnosti-zruseni
- [14] EPRAVO.CZ [online] 2011. [cit. 2012 – 04 - 03]. Základní povinnost akcionáře – splacení emisního kurzu akcií. Dostupné z : <http://www.epravo.cz/v01/?s1=3&s2=0&s3=0&s4=0&s5=0&m=1&typ=clanky&recidcl=21526>
- [15] KREJČÍ, Pavla. *infoportal.cz* [online] 2011. [cit. 2012 – 03 - 11]. Akciová společnost s jediným akcionářem. Dostupné z: www.infoportal.cz/akciová-společnost-s-jedním-akcionářem.uniqueidgOKE4NvrWuNODA0BhUuT-vcIIOb4FZlv/
- [16] KSB.CZ [online] 2011. [cit. 2012 – 03 - 11]. Profesor Dědič pro Hospodářské noviny: Rekodifikace umožní jednodušší zakládání společností a provádění změn v obchodním rejstříku. Dostupné z: <http://www.ksb.cz/cs/novinky-publikace/827>

- [17] MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o obchodních korporacích. *Justice. cz* [online] 2012. [cit. 2012 - 04- 03]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/Vladni%20navrh%20zakona%20o%20obchodnich%20korporacich_2011_DZ.pdf

- [18] POKORNÁ, Jarmila.*law.muni.cz*[online] 2011. [cit. 2012 – 04 - 10]. Právní postavení akcionáře a jejich oprávnění řídit společnost. Dostupné z: www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/obchod/pokorna.pdf

- [19] PRAVO4U.CZ [online] 2012. [cit. 2012 – 03 - 12]. Rozhodnutí jediného společníka/akcionáře v působnosti valné hromady nově právním úkonem. Dostupné z: <http://pravo4u.cz/clanky/rozhodnuti-jedineho-spolecnika-akcionare-v-pusobnosti-valne-hromady-nove-pravnim-ukonem/>

- [20] SAGIT.CZ [online] 2011. [cit. 2012 – 03 - 11]. Akcionář. Dostupné z: www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&levelid=ob005.htm

- [21] VAK-BV.CZ [online] 2010. [cit. 2012 – 03 - 10]. Práva a povinnosti akcionáře. Dostupné z: www.vak-bv.cz/index.php?ldKat=1&PodKat1=10&PodKat2=27

- [22] ZÁMYSLICKÝ, Jakub. *achourhajek.com* [online] 2011. [cit. 2012 – 03 - 12]. Připravovaný zákon o obchodních korporacích. Dostupné z: http://www.achourhajek.com/resources/files/76-77_rt_0411.pdf

Právne predpisy

- [23] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov

- [24] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách)

- [25] Zákon č. 40/1964 Sb., občiansky zákonník, v znení neskorších prepisov

Zoznam skratiek

A.S.	Akciová spoločnosť
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká Republika
FO	Fyzická osoba
ObčZ	Občiansky zákonník
ObchZ	Obchodný zákonník
PO	Právnická osoba
ZK	Základný kapitál
ZOK	Zákon o obchodných korporáciách
ZPKT	Zákon o podnikaní na kapitálovom trhu

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11.5.2012

.....

Ivana Slížová